

ILMATSALU LASTEAE D LEPATRIINU

HEA
LASTEAE D KUI VÄÄRTUSPÕHINE LASTEAE D

TUNNUSTUSPROGRAMMI
ANALÜÜS

TARTU 2020

Lepatriinu

H. Jõgioja

Lasteaeda toob mind ema,
kui ta tööle läheb.
Nüüd ei pea ta muretsema,
palju hoolt on vähem.
Siin me palju mängime,
siis magame ja sööme,
sporti teeme, tantsime
ja rõõmsalt laulu lööme.

Refr. Lepatriinu, sul on kenad täpid reas,
lepatriinu, tule, lenda meie seas.
Ole sõbraks meile, kuni kasvame,
suureks saades jääme sõbraks sinule.
La-la-la-la-la-la-la- la (plaks-plaks-plaks).

Siin on meie rõõmsas majas
lapsed igal sammul,
tähti tunda ka on vaja,
aabits ootab ammu.
Päev saab ruttu õhtule
ja ootab kodutee.
Aga enne laulame
ja tantsime kord veel.

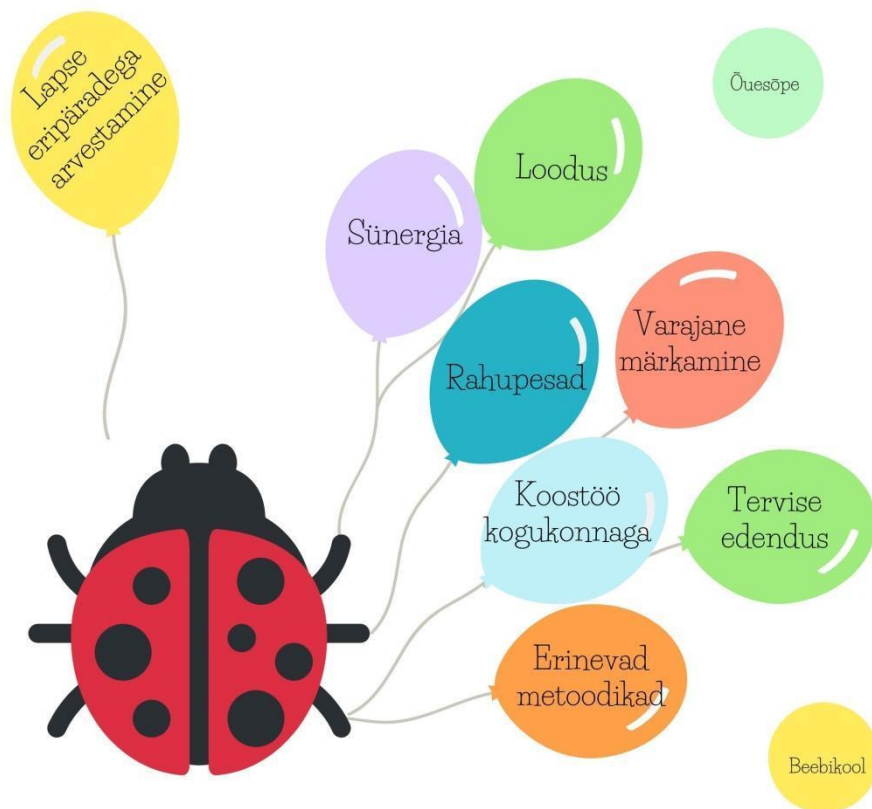
Ilmatsalu Lasteaed Lepatriinu tutvustus

Ilmatsalu Lasteaed Lepatriinu tähistas tänavu oma 45. juubeliaastat. 4. veebruaril 1975. aastal avati Ilmatsalus uus kuue rühmaruumiga 140 lapsele mõeldud lastepäevakodu, kuhu kolisid lapsed endistest Vorbuse ja Ilmatsalu lasteaedadest. 1979. aastal sai Ilmatsalu Lasteaed endale nimeks Lepatriinu. Lasteaed läbis põhjalikud renoveerimistööd 2017. aasta detsembriks, mis lisaks ilusale ja moodsale väljanägemisele andis lasteaiale lisaruumid, näiteks suure saali, söögisaali, muusika-, ronimis- ja kunstitua. Seoses juurdeehitusega on alates 2017/2018. õppeaastast lasteaias 8 rühma, millest 2 on söime-, 4 aia- ja 2 sobitusrühma. Lasteaias on piisavalt avarust ja ruumi nii õuealal (15 393 m²) kui majas sees (2097 m²). Oleme tänulikud, et igal rühmal on kasutada 150 m² suurune kaheosaline rühmaruum. 2018. aasta tõi lasteaiale ühe olulise muutuse – Tähtvere Vallavalitsuse asemel kuulume nüüdsest Tartu Linnavalitsuse hallatavate asutuste hulka. 10.10.2020 seisuga on Lepatriinu lasteaias 135 last ja 36 töötajat. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus on lasteaias eestikeelne ning selle aluseks on Ilmatsalu Lasteaed Lepatriinu õppekava, mis lähtub Koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast. Samuti lähtume oma tegevusi planeerides ja läbi viies 25. mail 2018. aastal sõlmitud Tartu linna lasteaedade kvaliteedikokkuleppest.

Salapilt on inspireeritud meie rühmade nimedest: Pilvetriinu, Õnnetriinu, Täpatriinu, Päikesetriinu, Triibutriinu, Kaisutriinu, Lilletriinu, Rõõmutriinu. Kas leiad need üles?

Lasteaia eripärad

Ilmatsalu Lasteaed Lepatriinu asub looduslikult kaunis kohas Ilmatsalu alevikus. Vahtu kokkupuude looduse ja maaeluga loob soodsad tingimused **õuesõppe** läbiviimiseks ja looduse mitmekesisuse tajumiseks. Suur õueala võimaldab lastel aktiivselt liikuda, soodustades nende füüsilist arengut. Lasteaia õuesõppeklass ja läheduses asuvad matkarajad loovad suurepäraseid eeldused aktiivseks tegutsemiseks ning oma kodukandi loodusega tutvumiseks. Populaarsed on õpetajate korraldatavad matkad ja väljasõidud koos lastega. **Looduslähedane** asukoht annab võimaluse igal aastaajal korraldada lastele õppe- ja kasvatustegevuse valdkondadega seotud õppekäike, tutvuda ehtsate maatöödega ja külastada Rahinge farmi, Ilmatsalu töökoda, Ilmre OÜ puidutöökoda ning AS Agro viljaaita.

Alates 2009. aastast kuulub lasteaed Tervist Edendavate Lasteaedade (TEL) võrgustikku. Lasteaia meeskond väärtustab lapse tervise edendamist ja looduslähedust, millega tegelemiseks

loob soodsad võimalused järve lähedus, Linnutee matkarada, park ja aas. Kuni 2020. aasta sügiseni kuulus lasteaia meeskonda tervishoiutöötaja, kes viis iganädalaselt rühmades läbi **terviseõpetust**, mille on 2020. aastast üle võtnud rühmaõpetajad. Liikumisõpetaja viib lisaks liikumistegevustele lumistel talvedel 5–7 aastaste lastega läbi **suusatamise** algõpetust. Meie TEL-meeskond korraldab tervist väärtustavaid üritusi nii lastele, lapsevanematele kui ka lasteaia meeskonnale. TEL-meeskonna korraldatud iga-aastaja matkad on alati meelde jäävad ja suurendavad personali ühtsustunnet. Lastelt ja lapsevanematelt on saadud positiivset tagasisidet peredega toimunud orienteerumisõhtutelt ja mängupidudelt.

Meie õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtteks on lapsest lähtuv õpetamine, kus õpetaja on õpikeskkonna looja ja õppimise suunaja. Olulisel kohal õppe- ja kasvatustegevuses on õppimine mängu kaudu. Rühmaruumide kujundamisel oleme lähtunud Hea Alguse lapsekeskse metoodika põhimõtetest ja selle tulemusel on rühmaruumid jaotatud tegevuskeskusteks. Meil on rühmades lugemis- ja kirjaoskuskeskus, kunstikeskus, matemaatika- ja lauamängukeskus, loov- ja ehitusmängukeskus, vee- ja liivakeskus. Õppe- ja kasvatustegevused toimuvad alagruppides, mis võimaldab õpetamisel individualiseerimist ja diferentseerimist. Lapsest lähtuva õpetuse rakendamine suunab lapse aktiivsele tegutsemisele ja probleemide lahendamisele, et õpetada iseseisvat otsuste langetamist ja valikute tegemist. Õpetajad on läbinud erinevate metoodikate koolitusi, näiteks Kiusamisest vaba lasteaed, Hea Alguse lapsekeskne metoodika, *Persona Dolls* ja projektõppe koolitus. Õpetajad lähtuvad oma koolitusvalikutes isiklikust huvist ja südamelähedastest eelistustest. Enim kõnetanud koolitused on olnud kogu personali osavõtul toimunud „Kriitilise sõbra” (Ene Tigas) meeskonnakoolitus, Oskuste õppe (Angela Jakobson), Vaikuseminutite (Lii Kaudne) ja Kõnearenduse ning joonistamisoskuse arendamise kahepäevane koolitus (Ülle Kuusik). Õppe- ja kasvatustegevusi planeerides ja läbi viies rakendavad rühmade meeskonnad endale sobivaimat metoodikat või kasutavad elemente **erinevatest metoodikatest**. Metoodikate valikul lähtutakse ka laste eripäradest.

Väärtustame kõrgelt Eesti kultuuritraditsioone ja arvestame iga lapse **rahvusliku eripäraga**. Meil on olemas lastele rahva- ja rahvuslikud riided, millega saab osaleda nii lasteaia rahvuslikel pidudel kui ka osa võtta muusika- ja liikumisõpetaja juhendamisel Tartu linna laulu- ja tantsupidudest ([Tähtvere Elu](#), lk 2). Oleme kaasanud lapsevanemaid, et lapsed saaksid tutvuda erinevate rahvuste traditsioonidega. Näiteks tutvustasid lapsevanemad rühmades oma sünnimaad,

täiendasid kohtumisi laulude laulmise, piltide vaatamise ja toitude maitsmisega. Lapsed õpetasid oma sünnipäeval rühmakaaslastele lemmikmängu, mille nad koos perega olid välja valinud. Pidades oluliseks iga lapse rahvuslikku eripära, esitasid lapsed emakeelepäeval laulu „Sepapoisid” – eesti, vene, poola, prantsuse ja inglise keeles. Erinevused ei takista erinevatest rahvusest lapsi omavahel suhtlemisel, ollakse tolerantsed ja samas ka uudishimulikud.

Lepatriinu laps austab ja hindab traditsioone, osaleb rõõmuga Tartumaa Tantsupeokesel ja Tartu või lasteaia laulupeol

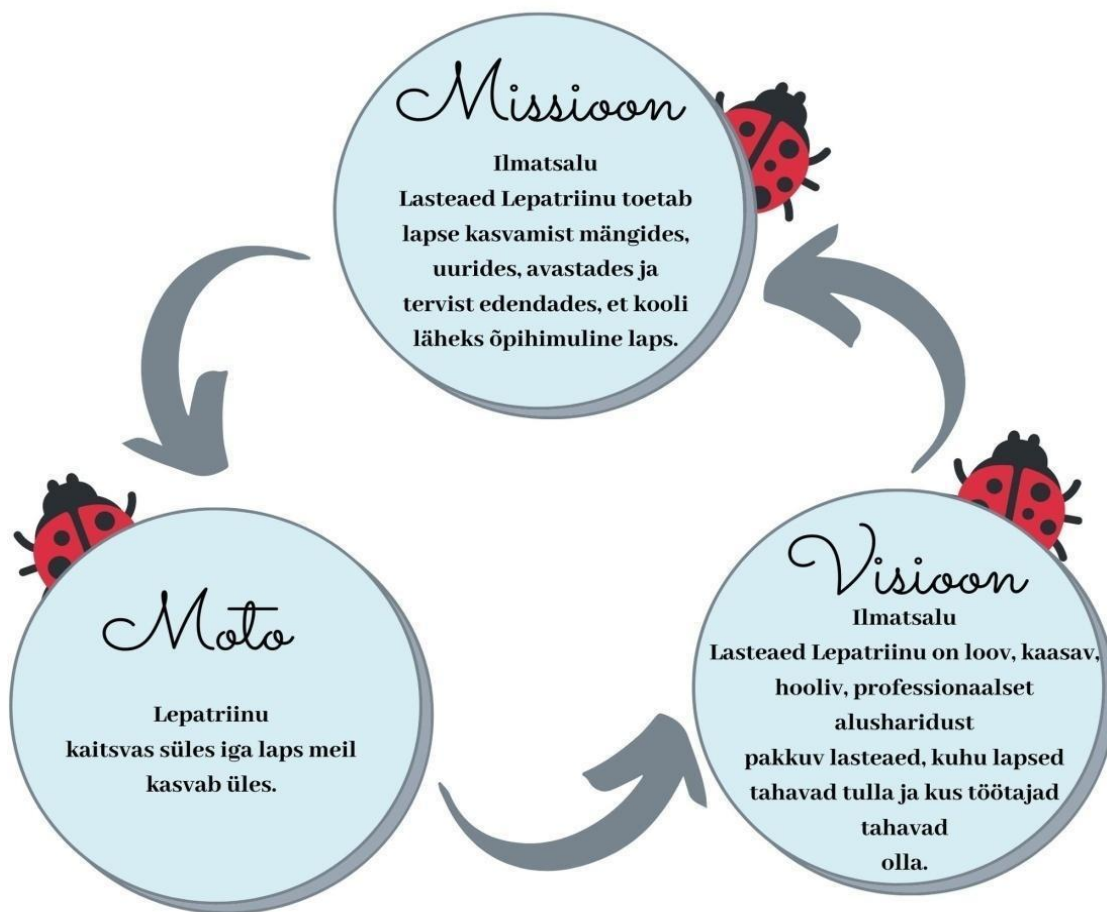

Viimaste aastate jooksul on lasteaia eripäraks kujunenud tuge vajavate laste **varajane märkamine** ja lähtuvalt lapse arengu vajadustest erinevate toetavate tegevuste rakendamine. Parimate tulemusteni jõuame selles protsessis meie tugispetsialistide (sotsiaalpedagoog, logopeed, tugiteenuste koordinaator) nõustamisel ja abistamisel. Nii leitakse koostöös igale lapsele sobiv rühma liik ja vajalikud tugiteenused. Sellega seonduvalt on sotsiaalpedagoogi innustamisel rühmadesse loodud **rahupesad**, kus lapsed saavad õppida tugevate tunnetega toimetulemist. Rahupesade kasutusele võtmine eristab meid teistest lasteaedadest. Oleme leidnud midagi meie lastele vajalikku, mida sotsiaalpedagoog ja rühmaõpetajad tutvustavad ning näitavad ka teistele kolleegidele väljaspool oma asutust (nt Tartu Haridusfestivalil ja Hariduslaadal).

Laste paremaks sotsialiseerumiseks ja üleminekuks kodukeskkonnast lasteaeda on muusikaõpetaja lasteaias läbi viinud **beebikooli**. Samal põhimõttel saavad koolieelikud osa võtta Ilmatsalu Põhikooli juures tegutsevast koolieelikute ettevalmistusklassi tööst. Ilmatsalu Põhikool võimaldab lasteaiale bussi kasutust õppekäikudeks.

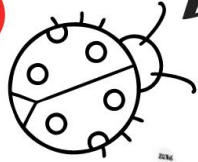
Mainimata ei saa ka jätta kollektiivi ühtekuuluvust ning üheskoos sama eesmärgi nimel tegutsemist. 2019/2020. õppeaastal, lasteaia juubeli 45. aastal, tundsiime erilist **sünergiat** ühiste ürituste läbiviimisel. Kogesime, et usalduslikus ja hoolivas keskkonnas tekivad uudsed head ideed, mida teostatakse ühise sünergia baasil.

Meie lasteaia eripärad on tihedalt seotud ja moodustavad ühtse terviku lasteaia missiooni, visiooni ja motoga.

Lasteaia väärtused

Ilmatsalu lasteaed
ilma väärtusteta on
nagu lepatriinu
ilma täppideta!

USALDUS –
usalduslike suhete
loomine ja säilitamine
kollektiivis,
lapsevanematega ning
kogukonnas.

KOOSTÖÖ –
ühisel püstitatud eesmärkide
nimel koostöötamine, lasteaia
arendustegevuses kaasaraäkimine, kõikidele
osapooltele parimate lahenduste pakkumine
(lapsed, lapsevanemad, töötajad).

JÄRJEPIDEVUS –
Eesti rahvuskultuuri
ning
kodukoha elu- ja
looduskeskkonna
väärtustamine.

TURVALISUS –
vaimselt ja füüsiliselt
turvalise õpi- ja
kasvukeskkonna
tagamine lastele ja
täiskasvanutele ning
tervislike eluviiside
tutvustamine.

AVATUS –
uutele ideedele avatud
olemine,
positiivse mängu-, õpi-,
kasvu- ja töökeskkonna
tagamine, heade mõtete
jagamine ja üksteisega
arvestamine.

HOOLIVUS –
heasoovlikkus,
lojaalsus,
üksteisega arvestamine,
mõistev ja toetav
suhtumine.

Kõik meie tegemised ja ettevõtmised juhinevad alati meie lasteaia väärtustest. Meie väärtused on visualiseeritud nii lasteaia kui iga rühma stendil, aga ka kõikides meie tegemistes, et toetada lastes hoiakute ja hinnangute kujunemist. Kanname ühiselt kokkulepitud väärtusi edasi igapäevase suhtumise, suhtlemise ja hoiakute kaudu. Väikeste laste puhul on väga oluline eeskujude jäljendamine, et nad saaksid ka ise positiivseid väärtusi luua, nende järgi ise otsuseid teha ning tegutseda. Iga viisakusavaldus, abistamine, hea sõna ja toetus kujundab igapäevaselt laste väärtuste kujunemist ja annab edasi meie väärtusarenduse põhitõed.

2018. aastal viis kriitiline sõber Ene Tigas läbi motivatsioonikoolituse kogu kollektiivile, kus osales 100% lasteaia personalist. Kriitiline sõber on raportis ([Kriitilise sõbra Ene Tigase raport](#)) välja toonud, et koolituse käigus saadi lasteaia väärtuste läbirääkimisel ja väärtuste toimimise tagasisidena sisend edasisteks tegevusteks väärtusarendusega tegelemisel.

Käesolevas töös on meie väärtused tavalisest kirjast esile tõstetud ning eriliselt rõhutatud, et näidata, kuidas analüüsitavad teemad on seotud väärtuskasvatuse ja -arendusega meie lasteaias.

Fookusteema

Analüüsi fookusteema keskmes on lapse kasvamist ja arengut toetav keskkond, mille peamiseks toetajaks on koostöö ja head suhted. Toetava keskkonna loomisel on oluline ennetamine, varajane märkamine ning õigeaegne sekkumine.

Analüüsi kirjutades püstitasime endale järgmised eesmärgid:

1. Leida analüüsi käigus tõendus põhiseid kinnitusi, kuidas oleme seni taganud kõikidele lastele sotsiaalset-, vaimset- ja füüsilist arengut toetava õpi- ja kasvukeskkonna ning leida uusi võimalusi/meetodeid, kuidas senisest veelgi efektiivsemalt arvestada iga lapse eripära, isiksust ja huve toetava kasvukeskkonna loomisel.
2. Selgitada analüüsi käigus välja seni toimunud usalduslike koostöösuhete alused erinevate osapooltega ja leida uusi võimalusi, kuidas arendada koostööd uute ning jätkata seda praeguste koostööpartneritega.
3. Analüüsi tulemusel püstitada lasteaia meeskonnaga ühised eesmärgid ja planeerida tegevused lapse arengu igakülgeks toetamiseks läbi koostöise võrgustiku.

Eesmärkidest lähtuvalt analüüsimise kasvamist ja arengut toetavat keskkonda ning koostööd ja häid suhteid läbi erinevate aspektide:

1. Õpi- ja kasvukeskkond lasteaias on turvaline ja tervislik ning ülemäärase stressita, st välditakse päeva üleplaneerimist.
2. Arvestatakse laste eripäradega.
3. Toimib koostöö lasteaiapere eri osapoolte vahel: koostöö on efektiivne õpetajate-õpetajate, õpetajate-laste, laste-laste, õpetajate-lapsevanemate, õpetajate-juhtkonna, lapsevanemate-tugipersonali, õpetajate-tugipersonali ja lasteaed-kogukond tasandil.

Analüüsi käigus otsime vastust küsimustele:

Kuidas märgata kõikide laste vajadusi ja nendega ka järjepidevalt arvestada? Kuidas meie lasteaia loodud süsteem toetab laste arengut?

Käesolevas töös anname ülevaate:

- milline on meie nägemus turvalisest ja tervislikust õpi- ja kasvukeskkonnast,
- kuidas tagame kogu personalile sobivad jõustamise ja motivatsiooni allikad,
- kuidas arendame koostööd uute ning jätkame seniste partneritega,
- kuidas hoiame ja kanname edasi ühiseid väärtusi.

Soovime kandideerida tunnustusele HEA LASTEAIA TEERAJAJA.

Analüüsi koostanud meeskond:

- Inga Väikene – direktor
- Liina Järvisoo – õppealajuhataja ja tugiteenuste koordinaator
- Piret Arendi – Päikesetriinude sobitusrühmaõpetaja
- Aget Astmäe – Triibutriinude sobitusrühmaõpetaja
- Evelyn Meresaar – Kaisutriinude rühmaõpetaja
- Liis-Marii Võik – sotsiaalpedagoog

VALDKOND: KASVAMIST JA ARENGUT TOETAV KESKKOND

Aspekt: Õpi- ja kasvukeskkond lasteaias on turvaline, tervislik ning stressivaba.

Õpi- ja kasvukeskkonda kujundades oleme ühiselt lähtunud põhimõttest, et iga lapse heaolu, areng ja tervis on olulisel määral mõjutatud teda ümbritsevast sotsiaalsest ja füüsilisest keskkonnast. Meie üheks põhiväärtuseks on **turvalisus**, mistõttu tegeleme igapäevaselt sellega, et tagada lastele nii vaimselt kui füüsiliselt turvaline õpi- ja kasvukeskkond ning anda täiskasvanutele ja lastele igakülgeid teadmisi tervislikest eluviisidest.

ÜLEVAADE ASPEKTIST

Füüsiline õpi- ja kasvukeskkond lasteaia siseruumides

Lasteaia õueala ja lähiümbruse võimalused

Last ümbritsev sotsiaalne ja vaimne keskkond

Füüsiline õpi- ja kasvukeskkond lasteaia siseruumides

Lapse arengut toetav rühmaruum

Peame oluliseks, et keskkond toetaks lapse arengut. Füüsilise õpi- ja kasvukeskkonna all peame silmas eelkõige last ümbritsevat ruumi nii toas kui õues ja õppevahendeid. Lepatriinu lapsel on lasteaias piisavalt avarust ja ruumi nii õuealal kui majas sees. Kõik meie rühmaruumid

koosnevad kahest eraldi ruumist ning on [Hea Alguse](#) lapsekesksest metoodikast inspireerituna jagatud tegevuskeskusteks, mis võimaldab Lepatriinu lapsel tegutseda nii üksi, väikestes gruppides kui ka kogu rühma lastega koos. Peame oluliseks lapse iseseisvuse kujunemist, pöörates tähelepanu lapse igakülgset arengut toetava keskkonna loomisele. Näiteks on rühmaruum **avatud** - mängu- ja õppevahendid paiknevad lastele kättesaadavalt avariilites. Õpetajad vahetavad ja täiendavad materjale pidevalt vastavalt nädala teemale, laste huvile ja arengutasemele. Eesmärgiks on mitmekesiste vahendite kaudu innustada lapsi nii õpetaja planeeritud tegevustes/mängudes kui ka iseseisvalt katsetama, uurima, läbi mängu õppima ja uut avastama. Õpetajad suunavad lapsi iseseisvalt tegutsema, kaaslastega koostööd tegema ning kasutama õppe- ja mänguvahendeid loovalt ja mõtestatult. Tegevuskeskused ja võimalus tegutseda väikestes gruppides annavad lastele parema positsiooni loomulikult suhelda, lahendada probleeme, teha otsuseid, harjutada eneseväljendamist, õppida tundma erinevusi ja saada iseseisvamaks. Õpetajatele annab aga tegevuste läbiviimine väiksemates gruppides efektiivsema võimaluse igat last paremini tundma õppida ja individuaalselt juhendada. Seeläbi tunnevad nad hästi iga lapse arengut ning sellest lähtuvalt oskavad omakorda luua laste huvidele ja võimetele tuginevat õpikeskkonda.

Rühmaõpetajate sõnul on Lepatriinu laps uudishimulik ning julge avastaja, kogemuste otsija ning uuendustele ja muutustele **avatud**. Lapsed on loovad ja pakuvad ise omapoolseid lahendusi ja ideid erinevates tegevustes.

- Näiteks on mõnes rühmas meisterdamiskastid, mille sisust lapsed oma algatusel põnevaid asju meisterdavad, nt kõrvaklapid või plätud (papi ja karvatraadi abil). Tihti on nii, et ühe lapse idee meeldib ka teistele ning nii meisterdatakse ka endale sarnane asi.
- Koolieelikute rühmas oli näiteks „Kosmose nädal”, mis võib olla oma keeruliste ja tundmatute nimetustega lastele üsna raske ja abstraktne teema, sest raske on universumit oma käega katsuda. Ometi kujunes see üsna menukaks, sest lapsed olid väga avatud ja uudishimulikud ning läbi põnevate kogemuste, isetegemise ja avastamise omandasid nad palju uusi teadmisi, mida mäletasid veel hiljemgi.

2020. aastal koolieelikute hulgas läbiviidud küsitlus andis kinnitust, et Lepatriinu lapsel on lasteaias palju huvitavaid tegevusi ja rühmas palju mänguasju. Väitele: „*Lasteaias on palju huvitavaid tegevusi*” vastas jaatavalt 100% küsitlusele vastanutest (18 last) kommenteerides oma vastust näiteks nii:

- *Palju mängu on meil, teatrietendused, spordipäev ja õues käime.*
- *Kunstitegevused on huvitavad - helkurite tegemine näiteks või lehetrikk või linnukeste tegemine.*
- *Jeannega (liikumisõpetajaga) meeldib saalis trenni teha.*
- *Rahupesas saab kõrvaklappidest muusikat kuulata.*
- *Mõistatamine on huvitav, kuulen erinevaid mõtteid ja meisterdamine on huvitav - näiteks lauamänge oleme meisterdanud ja liikluslinnaku.*
- *Hommikuring on huvitav, joonistamine, huvitavad raamatud on meil ja üldse palju huvitavaid mängu.*

Õppevahendid

Õpetajad väärtustavad võimalust otsustada ja vajadusel ise teha või juurde osta oma rühma vajadustest ning laste huvidest lähtuvaid õppe- ja mänguvahendeid. Õppevahendeid valmistatakse palju ka koos lastega vastavalt nädala temale või laste ettepanekutele (näiteks teemakohane täringumäng, televiisor nukunurka või liikluspäeva läbiviimiseks vajalikud vahendid liikluslinnakusse nagu autopesula, tankla). Erinevate vahendite valmistamise protsessi käigus õpivad/harjutavad lapsed erinevaid oskusi: koostööoskust, kääridega lõikamise oskust, kirjutamise oskust jm. Seega on õpetajad püstitanud ka sellele protsessile laste arengust lähtuvad eesmärgid. Aeg-ajalt küsivad õpetajad laste mõtteid, milliseid mängu- ja õppevahendeid oleks nende meelest rühma vaja. Ka koolieelikute küsitluses said lapsed selles osas oma arvamust avaldada vastates küsimusele: „*Milliseid mängu või mänguasju on meie rühma veel vaja?*”. Kõikidel küsitlusele vastanutel oli ka oma arvamus, mida oleks rühma juurde vaja - nt lego autosid ja inimesi, puldi- ja ralliautosid, barbie nukke ja raamatuid, magnetist inimesi, kellele saab riideid selga panna või siis õue rattaid ja suveks telki, aga ka muid asjakohaseid mõtteid. Oli ka neid lapsi, kes leidsid, et midagi pole juurde vaja, sest kõik on olemas.

Lisaks on mängu- ja õppevahendeid võimalik laenutada rikkalikult ja mitmekülgselt metoodikaga varustatud õpetajatetoast, kust sageli ka koos lastega vahendeid laenutamas käiakse. Näiteks teavad ka lapsed ise luba küsida, et minna koos täiskasvanuga õpetajate toast laenutama

konkreetsed, just talle hetkel huvi pakkuvad vahendid. Samuti toimib meil teistest rühmadest vahendite laenutamise süsteem. Vahendite olemasolust saadakse teada näiteks *Facebook*-i loodud ideede grupist, kus oma õnnestunud praktikaid majasiseselt tutvustatakse.

Lapsed on kaasatud rühmakeskkonna kujundamisesse ka erinevate tähtpäevade ja rühma ürituste ettevalmistamisel. Näiteks valmistavad rühmad teemakohaseid kaunistusi, katavad ühiselt sünnipäevalapsele laua, osalevad lapsevanemate ümarlaudade ettevalmistamisel valmistades neile kohvilauale suupisteid, osalevad rühma ühisürituse korraldamise ja läbiviimise protsessis.

Lepatriinu lapsele meeldib lasteaias käia. Selle kinnituseks on jällegi 2020. aasta sügisel koolieelikute hulgas läbi viidud küsimustiku vastused, kus väitele: „*Mulle meeldib lasteaias käia*”, vastas jaatavalt 94,4% küsitlusele vastanutest kommenteerides oma vastust näiteks nii:

- *Siin on nii tore. Siin saab sõpradega mängida, saab õues käia, söömas käia, tududa.*
- *Siin on äge, siin on turvaline. Ükski kuri inimene ei saa siia tulla. Mul on siin väga palju sõpru. Siin õues on väga palju kohti, kus mängida. Näiteks kodumängu. Õues saab ronida uuel mänguväljakul.*
- *Siin on toredad õpetajad ja palju sõpru. Me teeme väga põnevaid asju, näiteks lähme lasteaiast välja - linna.*

Rahupesad rühmades

2019. aastal hakkasime sotsiaalpedagoogi eestvedamisel rühmadesse looma rahupesasid. Rahupesa on vaikne ja turvaline koht rühmas, kuhu lapsed saavad minna tugeva tunde (nt viha, kurbus, ärevus, hirm, elevus) või väsimuse korral. Lapsel on võimalus rahupesasse minna üksinda või õpetaja suunamisel/juhendamisel ning seal valida endale meeldiv tegevus, näiteks kuulata muusikat, mudida stressipalli, vaadata raamatut või olla lihtsalt omaette.

Tihti kasutavad meie lapsed rahupesa just hommikul, kui lasteaeda tullakse kurvas tuju või ollakse veel väsinud ega soovita rühmaga kohe liituda. Õhtul soovitakse eemalduda rühmakärast ja minnakse rahupesasse, nt öeldes „*Mul kõrvad kumisevad*”. Vihaseks saades teavad lapsed, et lohutust saab rahupesast, nii on näiteks laps ise öelnud õpetajale „*Tahan rahuneda*”. Rahupesa aitab aeg-ajalt ennetada suuremaid vihapurskeid ja konflikte, kuna laps läheb rahupesasse enne, kui tema emotsioon kasvab liiga suureks.

Rahupesa mõtte saime Ameerika Ühendriikidest, kus rahupesad on kasutusel nii lasteaedades, koolides kui kodudes ning on olnud suureks abiks lastele enda tunnete juhtimisel. Nägime rahupesade järele vajadust, kuna eelkooliealistel lastel on keeruline aru saada enda tunnetest ning puudub veel oskus tugevate tunnetega toime tulla. Rahupesa mõte oli meie jaoks kõnekas, kuna aitab lastel just neid oskuseid õppida.

Rahupesade olemus läheb kokku meie lasteaia paljude väärtustega. Rahupesade mõte on uuenduslik, mis näitab meie lasteaia **avatust** uutele ideedele. Rahupesa ise on Lepatriinu lapse jaoks **turvaline** koht, kus ta saab õppida oma tundeid reguleerima. Rahupesa on püsivalt rühmas, seda on võimalik kasutada kõikidel lastel ning selles on erinevad vahendid lähtudes laste vanusest ja huvist. Rahupesa aktiivne kasutamine tagab rahulikuma ja vaimselt ning füüsiliselt turvalisema rühma keskkonna, kus lastel on hea olla. Seega arvestab rahupesa **järjepidevalt** kõikide laste vajadusi. Võimalusel ja lapse soovil on õpetaja lapsele rahupesas toeks aidates lapsel paremini aru saada enda tunnetest ning neid väljendada, näieks leida meelepärane rahustava vahendi või teha lapsega koos hingamisharjutust. Selline ühiselt tegutsemine tugevdab **usaldust** lapse ja õpetaja vahel, mis on eduka **koostöö** aluseks.

Esimene rahupesa katsetus toimus meie majas 2019. aasta talvel sobitusrühmas. Kuna nii lapsed kui õpetajad võtsid rahupesa hästi vastu ning õpetajad soovitasid rahupesa ka teistesse rühmadesse luua, oligi 2019. aasta kevadeks loodud rahupesa juba kolme rühma. Läbi Tartu linnavalitsuse haridusosakonna välja kuulutatud koolieelsete lasteasutuste õppekava rakendamist toetavate projektide konkursi sai rahastust meie rahupesa projekt, mis võimaldas meil katsetada erinevaid põnevaid vahendeid (nt pimendav telk, valguslaud). 2020. aasta sügise seisuga oleme loonud rahupesa kõikidesse rühmadesse ning kahes rühmas on isegi kaks rahupesa. Olles rahupesasid peaaegu kaks aastat erinevas vanuses lastega kasutanud, saame öelda, et rahupesad on rühmas väga kasulikud abilised.

Lapsed rahupesast:

- 6-aastane Berit: „Kui keegi vihane on, siis ta läheb sinna - kui seda poleks, siis ta oleks äkki kedagi löönud...aga mina lähen siis, kui olen kurb - mängin seal ja joonistan oma paha tuju paberile ja siis see paha tuju läheb ära. Niisama ka lähen sinna, kui tahan üksi olla.”
- 6-aastane Sander: „Kui ma olen vihane, siis lähen sinna, panen kõrvaklapid pähe ja kuulan laulu - siis tuleb jälle hea tuju tagasi.”
- 7-aastane Oskar: „Kui sa oled vihane, siis sa saad seal puhata ja teha igasuguseid harjutusi, nt mägesid koos hingamisega - minule on see igatahes kasulik.”

Rahupesa on turvaline koht, kus laps õpib tugevate tunnetega toime tulemist

RAHUPESA

JÄRJEPIDEV KASUTAMINE ON JUBA ANDNUD MÄRGATAVAID TULEMUSI

Vulkaan piltlikustab lapsele, mis on tunded ja võimendavad ja vaibuvad

Rahupesas valib laps endale meelepärase vahendi

Kui sa rahuneda tahad, rahupesas istu maha!

Mõned tegevused nagu paberist lohe puhumine või kivikestest mustri ladumine on rahustava iseloomuga

Lepatriinu laps on leiutaja ja avastaja - puuduolevad vahendid rahupesassa meisterdab ta rõõmuga ise

Erinevad lasteaia ruumid pakuvad põnevaid võimalusi

Lepatriinu lapsel on lisaks oma rühmaruumile võimalus aktiivselt ja **turvaliselt** täiskasvanu juhendamisel tegutseda ka lasteaia teistes ruumides. Meil on muusika- ja liikumistegevuste läbiviimiseks suur saal ning lisaks eraldi muusikatuba, kus toimub laulu- ja plokkflöödiring ning liikumistuba erinevate ronimisvahenditega.

Lasteaias on meediatuba suure interaktiivse tahvliga, kus Lepatriinu lapsed ja õpetajad arendavad enda digipädevusi ning lähenevad õppimisele uudse külje alt, tutvustades Lepatriinu lapsele turvalist õppimist kiiresti arenevas interaktiivses maailmas. Õpetajatel on võimalus õppe- ja kasvatustegevustes integreerida erinevaid digitehnoloogilisi ja robotikavahendeid: interaktiivsed tahvlid, tahvelarvutid, sülearvutid, digitaalne jutupliiats, projektor, *Lego WeDo*, *Bee-bot* ja *Ozobot*. Hetkel on kõik õpetajad või rühmad digivahendeid õppetöös katsetanud, kuid igapäevase igapäevapraktikaks ei ole need saanud. Lisavõimalusena kasutavad õpetajad meediatuba lastega läbiviidavateks alagrupitöödeks.

Vahekoridoris paikneb sensoorne mootorikasein, mida on võimalik kasutada individuaalseks tööks, rahunemiseks, aja mahavõtmiseks, mängimiseks, avastamiseks ja loovuse ning mootorika arendamiseks. Lapsed käivad seal koos õpetaja, õpetaja abi või tugispetsialistiga, minnakse kas kogu rühma, väiksemate gruppidega või õpetajaga kahekesi.

Lasteaias on olemas eraldi köök ja söögisaal, kus söövad kahes vahetuses kuus rühma. See jätab lastele võimaluse rühmas oma pooleliolevaid mänge laudade peale jätta terveks päevaks ja vahel ka kauemaks. Söömine söögisaalis võimaldab harjutada iga päev mitu korda erinevaid vajalikke sotsiaalseid oskusi nt rivi moodustamine, teistega arvestamine ja viisakusreeglite järgimine. Eriti meeldib lastele olla korrapidaja rollis ja aidata õpetajatel lauda koristada ning vahepalasid rühma viia.

Meie tugispetsialistidel on mitmekesised võimalused lastega töötamiseks. Lastega on võimalik tegevusi läbi viia lisaks kabinetile veel rühma tagatoas, meediatoas, saalis, võimlemisruumis, koridoris, puhkeruumis ja meetodikatoas. Õues on võimalik individuaalseid või väikegrupi

tegevusi läbi viia nt rahupesa onnis, rühma terrassil ja õuesõppeklassis. Töötajate puhkeruumis on lapsed saanud harjutada eluks vajalikke oskusi, näiteks tee valmistamist ja puuviljade lõikamist ning nende jagamist.

Meediatuba annab võimaluse harjutada oma digipädevusi

KESKKOND
ON
VÄÄRTUSLIK ÕPETAJA

"Naerata, sa oled jõudnud Lepatriinu Lasteaeda"- nii me tervitame kõiki külalisi

Alates 3. aastast söövad kõik lepatriinud söögisaalis

Oma köögi olemasolu võimaldab lastel tutvuda kokkade tubli tööga ning nautida maitsvat ja tervislikku toitu

Koridoris paiknev mootorikasein on samal ajal nii õpetlik kui ka mänguline

Muusikatoas laulavad meie kõige pisemad Lepatriinud ning toimub laulu- ja plokkflöödiring

Ronimistuba

Meie saal on piisavalt suur, et mahutab ära terve meie Lepatriinu pere.

Meie ootused tulevikuks:

1. Tahame luua lastele rühmas loova meisterdamise võimaluse lisaks igapäevasele kunstitegevusele. Mõned rühmad on juba laste huvi ja soove arvestades valmistanud meisterdamise kasti, kust on võimalik leida lisaks tavapärasele vahenditele nt paberist rulle, puidust laaste ja nõõri. Oluline on, et Lepatriinu laps planeerib seal oma tegevuse ise – otsib puuduvad vahendid, küsides vajadusel täiskasvanult abi. Läbi lapse jaoks köitva tegevuse areneb tema loovus. Heaks näiteks on, kuidas rühma rahupessa sooviti kõrvaklappe muusika kuulamiseks ja üks poiss meisterdas need olemasolevast materjalist ise.

2. Lasteaia üheks eesmärgiks on, et rahupesade kasutamine nii igapäevastes kui planeeritud õppe- ja kasvatustegevuses lastega muutuks harjumuseks kogu rühma meeskonnale. Selleks on oluline:

- viia läbi koolitusi uutele õpetajatele ja õpetaja abidele,
- anda rühma meeskonnale võimalus tutvuda teiste rühmade rahupesadega,
- jagada omavahel kogemusi ning parimaid praktikaid,
- pakkuda õpetajatele tuge läbi sotsiaalpedagoogi rühmavaatluste ja tagasiside.

3. Soovime pakkuda suurematele lastele söögisaalis võimalust lisaks praegusele laudade ja nõude koristamisele ka laudu katta ja ise toitu tõsta. See suurendab veelgi laste iseseisvust ning annab neile juurde otsustusvabadust toidu valimisel. 2020. aasta sügisel on kokkade, majandusjuhataja ja rühmaõpetajatega eelkõikulepped sõlmitud. Kahjuks viibib plaani elluviimine koroonaviiruse kiire leviku tõttu. Olukorra stabiliseerumisel viime söögisaalis planeeritud muudatused ellu.

4. 2020. aasta kevadel tehtud küsimustikust selgus, et õpetajate soov on teha mängude tuba, kus oleksid koondatud rühmades seisma jäänud õppemängud, mida rühmad saaksid laenutada ja hiljem tagastada. Mängud tuleks süstematiseerida ja sarnaselt õpetajate toale koostada arvutipõhine laenutussüsteem, et kõik rühmad saaksid näha kogu mängude valikut ja teaksid, millise rühma käes mingi mäng parasjagu on. Mängude tuba aitaks kokku hoida lasteaia rahalisi ressursse, sest igat mängu ei oleks vaja osta kõikidesse rühmadesse, vaid neid soetatatakse vastavalt vajadusele. Samuti aitaks see kokku hoida õpetajate väärtuslikku

aega ning rühmas tekiks rohkem avarust ja ruumi. Nii väldiksime mängude üleküllust rühmas ja saaksime avariulites hoida vaid teemakohaseid mängu, mille vaheldumine tekitaks omakorda lastes põnevust ja huvi. Mängude tuba aitaks paremini organiseerida rühmaruumi, et lapsel oleks parim võimalik valik õppevahendeid, suureneks rühmade vaheline koostöö ning väheneks laste üldine stressitase, kuna asju ja vahendeid ei oleks liiga palju.

Lasteaia õueala ja lähiümbruse võimalused

Õues tegutsemiseks on Lepatriinu lastel suur ja avar mängumaa kaasaegsete, **turvaliste**, läbimõeldud ning hoolikalt valitud õuevahenditega: erinevad kiiged, liivakastid, mänguväljakud ja õueköögid. Lepatriinu laps on rõõmus, sest saab käia õues iga ilmaga – igal rühmal on eraldi katusealune, mis võimaldab õues viibida ka vihmase ilma korral. Peame oluliseks väärtuseks õuesõpet, mida on võimalik läbi viia näiteks õuesõppeklassis, kus on lapsevanemaga koostöös sündinud õpikeskkond, olemas on tahvel, laud ja pingid. Alates 2020. aasta sügisest oleme asendanud nädalas ühe õuesõppe tegevuse õuesõppe päevaga. Hommikupoolsel ajal viiakse õppe- ja kasvatustegevused läbi õuesõppeklassis, lasteaia suurel õuealal, lähiümbruses või kaugematel õppekäikudel.

Loodusega tutvust tegemas

LEPATRIINU LAPSE
MÄNGUMAA ON AVAR,
TURVALINE JA KÄIB KÄSIKÄES
LOODUSEGA

Kõige pisemad
Lepatriinud hoolitsemas
lilled eest

Olgu kevad, suvi, sügis
või talv-
Lepatriinu laps käib õues
iga ilmaga

Vett või liiva
vala-
meil on lahe
õueala!

Vee- ja liivamängud pakuvad
alati palju mängulusti

Näidise järgi liivale
kirjutamine

VÄÄRTUSTAME VÄGA ÕUESÕPET

Õuesõppeklassis on
tahvel, laud ja pingid, mis
annab palju
lisavõimalusi

Maitseme
rabarberit

Numbribingo

Lepatriinu laps teeb ka
õues kunsti, sest kunst on
looduses kunsti näha

Kasulik on
õuesõpe -
ei seal
üllatused lõpe!

Kuna lapsed on rahupesad toas väga hästi omaks võtnud ning kasutavad neid aktiivselt, siis on nad nende järele küsinud ka õuealal. Sellest ajendatuna meisterdasime 2020. aasta aprillis koostöös lapsevanemaga pajuvitstest kolm rahupesa onni ka lasteaia õuealale. Rahupesade loomine õuealale lähtub **järjepidevuse** väärtusest, kus rühmaruumis rakendatavad positiivsed praktikad kanduvad edasi ka õuealale. Rahupesade valmimisest õuealale saab vaadata järgmist [lühikokkuvõtet](#).

Lasteaia ümbruskond ja Ilmatsalu on lapsele väärtuslikuks õpetajaks. Lasteaia vahetus läheduses asuvad aiamaad annavad võimaluse vaadelda ja uurida erinevate taimede kasvamist aasta vältel. Paljud õppekäigud on võimalik läbi viia linnast ja suurest liiklusest eemal vahetus ja turvalises keskkonnas (park, aas, järv, linnurada, farmid, kuivati, puidutöökoda, Ilmatsalu raamatukogu, kooli roheline klass). Oleme järjepidevad, sest õpime väärtustama meid ümbritsevat keskkonda ja siinseid võimalusi. Näiteks pakub Linnutee rada külastajatele elamusi aastaringelt. Tartumaal kuuluvad just Ilmatsalu kalatiigid koos lähiümbrusega linnuhuviliste seas enim külastatud linnupaikade hulka, sest siin on kohatud üle 200 linnuliigi.

Värvidemäng
Ilmatsalu
pargis

KESKKOND
MEIE ÜMBER
HOIAB JA RIKASTAB MEID IGA
PÄEV

AS Valio

Vili, lehmad,
aiamaa -
kogukonda
rikastab!

Lepatriinu laps
tutvumas maaeluga

Aiamaal meil selgeks
saab, kuidas kasvab
porgand, kaal

AS Ilmre
puutöökoda

Lepatriinu lapsed
Tartu Agro
viljaaidas

Kohalik kalamees tutvustab
Lepatriinu lastele
kalapüüdmist.

Lõket tegemas Linnutee
matkarajal

Meie ootused tulevikuks:

Meie ootused tulevikuks on paljuski seotud suure õuealaga, et toetada põhimõtet, kus igal rühmal on vähemalt üks õuesõppepäev nädalas. Soovime, et meil oleks rohkem võimalusi vabas õhus tegutseda, uurida, avastada ja kogeda. Oleme veendunud, et lapsed õpivad kõige paremini just ise „päris tegevusi” tehes (näiteks taime kasvatamine seemnest, marjade söömine otse põõsast, naelte löömine puupakku).

1. Soovime luua igale rühmale õue oma rahupesa onni.
2. Plaanime teha koostöös lapsevanematega õuealale looduslikest vahenditest meisterdamise koha. Lastel oleks võimalik loovalt tegutseda erinevaid loodusmaterjale kasutades. Istumiseks kasutaksime looduslikke materjale, näiteks kände.
3. Koostöös lapsevanemate ja õpetajatega plaanime luua ühise peenramaa iga rühma taimekastiga, kus saame lasteaia õuealal valminud kompostmulda kasutada istutustöödel.
4. Oleme alustanud oma taimede aianurga loomisega, kuhu lapsed istutasid koos õpetajatega rabarberid. Soovime rajada lastele taimeaia, kus on lisaks maitsetaimedele ka marjapõõsad ja köögiviljad. Taimekasvatust on iga rühm senini ise praktiseerinud ja see on andnud positiivseid tulemusi.
5. Soovime lasteaia õuealale luua lõkkekoha, et lastel oleks võimalik saada eakohaseid teadmisi tuleohutusest ning tekiks oskus tulega ümber käia.
6. 2020. aasta kevadel selgus õpetajate küsitlusest, et õuesõppepäev võiks olla igal nädalal ja selle tegevused võiksid olla eesmärgistatud ja järjepidevad. Soovime, et käesoleval õppeaastal rakenduks kõikides rühmades süsteemne õuesõpe, mille käigus areneb lapse loovus ja rikastub õpikeskkond. Tahame teha koostööd teiste lasteaedadega, et õppida nende parimatest praktikatest ja jagada neile oma kogemusi. Näiteks jagasid 2020. aasta sügisel Tartu Lasteaed Lotte õpetajad meie õpetajatele oma kogemusi sellest, kuidas kahe aasta jooksul kord nädalas veedeti lastega terve hommikupoolik Ihaste metsas.

Last ümbritsev sotsiaalne ja vaimne keskkond

Positiivne mikrokliima

Turvaline ning tervislik kasvu- ja õpikeskkond ei tähenda ainult füüsilist ruumi ja vahendeid, vaid see on ka **sotsiaalne ja vaimne keskkond**. Oleme arvamusel, et õpetaja on turvatunde looja. Toimiv **koostöö** juhtkonna ja õpetajate vahel loob **usaldusliku** pinnase, positiivse mikrokliima ning motiveeriva töökeskkonna. 2020. aasta kevadel tehtud küsitluses toodi välja, et „*Juhtkond on avatud ja julgustab arvamust või ettepanekuid avaldama.*“ Sellele tuginedes loob õpetaja ka lapsele **turvalise** keskkonna, mida tunnetab omakorda ka lapsevanem. Lapsevanemal tekib usaldus ja kindlustunne, et lapsel on meiega hea ning temast **hoolitakse**. Mitmed meie lapsevanemad on avaldanud oma toetust lasteaiale andes tagasisidet, et nad on nõus sõitma iga päev mitmekümneid kilomeetreid, et nende laps saaks olla just sellises usaldavas ja turvalises keskkonnas.

Peame oluliseks, et uute laste vastuvõtmine ja lasteaeda ootamine oleks turvaline nii lasteaeda tulevale lapsele kui ka tema vanemale. Iga meie maja töötaja üks esmaseid eesmärke on lugupidavalt suhtuda ja suhelda lapse, lapsevanema ja iga kolleegiga. Hea emotsiooni ja turvatunde loomisel paneme rõhku väikestele detailidele - soolalamp koridoris, rahustav muusika lapsi vastu võttes, köitvate vahendite valmispanek rühmaruumis, loovkeskuste ja muude laste huvidest lähtuvate vahenditega rühmaruumi pidev täiendamine.

Kvalifitseeritud rühmameeskond

Rühmas toetab vaimse turvatunde tekkimist kvalifitseeritud meeskond - igas rühmas töötab kaks õpetajat ja üks õpetaja abi. Vaimset turvatunnet suurendab ka see, et erinevate olukordade lahendamisel ja laste toetamisel on abiks tugispetsialistid. Lasteaia töötajate professionaalsuse toetamiseks ning edendamiseks võimaldatakse kollektiivil osaleda erinevatel arengut toetavatel sise- ja väliskoolitustel. Üks kindel suund on ka abipersonali koolitamine ja ühiskoolitused kõikidele lasteaia töötajatele. Kogu personali koolituste teemad valitakse info- või pedagoogilistel koosolekutel ajurünnaku käigus tekkinud ideede vahel. Valikul arvestatakse hetke vajadust, pedagoogilisi uusi suundi ning teemade erinevaid või uudseid käsitlusi. Meie

maja naised soovivad töötada põhimõttel, et kõik rühmade töötajad saavad koolituselt ühekorraga sama info, mille mõtted ja uudsed võtted saab kohe rühmas praktikasse viia ja ühtselt meeskonnana õppe- ja kasvatustöösse planeerida. Näiteks toimus 2019. aasta sügisel kogu kollektiivile Angela Jakobsoni Oskuste õppe koolitus. Meile meeldib oskuste õppe põhimõte, mille kohaselt ei ole lapsel probleeme, vaid neil puuduvad veel vajalikud oskused.

Õppetöös osalevad ja panustavad alati ka õpetaja abid, kes on valmis ning suutelised edukalt juhtima alagrupitööd. Näiteks on ühel meie õpetaja abidest pedagoogiline kvalifikatsioon, kahel Tartu Tervishoiu Kõrgkooli lapsehoidja kutse ning ülejäänud on läbinud erinevaid täienduskoolitusi.

Lapsest lähtuv töökorraldus ja päevaplaan

Rühmaõpetajad koostavad oma rühma eripärasid arvestades ise töögraafiku. Oluliseks peetakse lapsest lähtuvat töökorraldust ja parimat täiskasvanu-laste suhtarvu rühmas. Hommikusel ajal, mil toimub aktiivne õppetöö, on tööl mõlemad rühmaõpetajad ja õpetaja abi, mis võimaldab veelgi individuaalsemat lähenemist lastele, tööd väiksemates gruppides ja rohkelt tähelepanu. Hoolime lastest ja kujundame sobiva keskkonna selleks, et neil oleks lasteaias võimalikult hea olla – on ju lasteaed mõeldud eelkõige lastele, mistõttu peame oluliseks, et meie töökorraldus oleks just lapsi maksimaalselt toetav.

Laste päevakava ja rutiinide hoidmiseks püüame tagada ühevanuseliste laste rühmad, kus õppe- ja kasvatustegevused toimuvad küll arenguliselt diferentseeritult, kuid päevakava koostamisel on arvestatud lapse vanusest tulenevate vajadustega. Lapse päeva paremaks planeerimiseks peame oluliseks päevategevuste hajutamist. Tasakaalustatud päeva heaks toimimiseks on oluline kogu meeskonnaga läbi mõelda õppe- ja kasvatustegevused, õuesoleku- ja mänguaeg, koostöö ja individuaalsed tegevused tugispetsialistidega, teatrietendused ja ühisüritused. Heas tasakaalus nädalaplaan aitab vältida üleplaneerimist ning on lapsest lähtuv ning ülemäärase stressita. Nädalaplaanidest ja sinna nädala lõpus koostatud analüüsist on selgunud, et nädalaplaanid on olnud mõnikord üle planeeritud ja mõned kavandatud tegevused on aja puuduse tõttu ära jäänud. Iganädalane nädalaplaani analüüs on hea koht, kus läbi mõtestada tulevaste teemade edasiandmine ja eesmärkide täitmine ning laste loovuse arendamine ilma liigse stressita.

Küsisime koolieelikute hinnangut väitele „*Saan päeva jooksul palju koos sõpradega mängida*” ning selgus, et 61% lastest on väitega nõus, 33,3% lastest sellega ei nõustu ning 5,6% lastest vastas, et vahepeal saab ja vahepeal mitte. Oma jaatavaid vastuseid kommenteerisid lapsed näiteks nii:

- *Kui sööme, magame, siis ei saa mängida.*
- *Hommikust õhtuni saan mängida.*
- *Siin on ju palju sõpru - ikka saan.*

Eitavalt vastanud kommenteerisid oma arvamust aga nii:

- *Ei saa, sest ma lähen trenni kogu aeg.*
- *Ei saa, sest vahepeal pean söögisaali sööma minema.*
- *Vahest on mu sõber teises kohas ja siis ei saa... ta tahab oma tegevust teha.*

Laps on avastaja ja katsetaja

Üheskoos hoiame lapseõlve, kuid lubame ka lapsel ise avastada ja kogeda, olla aktiivne ning iseseisev. On üsna loomulik, et ise kogedes ja tegutsedes võib mõnikord ka komistada ning kukkuda. Meie õpetajatel on professionaalne ettevalmistus – läbitud on näiteks esmaabi koolitus ning lapsevanem saab meid usaldada, sest õpetajad oskavad erinevates lastega ettetulevates olukordades õigeaegselt reageerida ja oskuslikult tegutseda.

Meie jaoks on oluline lasta lapsel tegutsedes ka „eksida”. Oma loovuse väljendamiseks on lapsel võimalus valida näiteks oma kunstitööd tehes talle sobivad värvid ja meisterduseks sobivad vahendid. Loovkeskustes mängides on loomulik, et lapsel läheb maha nii riis kui manna, maalides võib ümber minna veetops ja söögisaalis piimaklaas. Õpetajad on toonud järgmisi näiteid:

- *„Laps oli korrapidaja ja pakkus kaaslastele tervislikku ampsu - pirni. Tahtes taldrikut ühe käega kapile panna, libisesid aga pirnid maha. Vestlesin lapsega, mida saab laps teinekord teha, et nii enam ei juhtuks. Laps jõudis tekkinud olukorra ja analüüsi käigus ise lahenduseni, mida tema saab muuta, et pirnid jääksid taldrikule püsima. Korjasime koos pirnid maast üles.“*
- *„Laps kallast ise endale joogiks vett. Vesi läks üle ääre. Laps kuivatas maha läinud vee ära ning proovis uuesti vett valada. Teisel korral arvestas laps oma varasema kogemusega ning kallast vett ettevaatlikumalt ja jälgis klaasi hoolikamalt.“*

Selliste juhtumiste põhjal saab õpetaja võimaluse koos lapsega antud olukorda analüüsida, mõtestada ja kaasata last „segaduse” likvideerimisel. Laps tunneb ennast kõikides tegevustes õppides ja arenedes turvaliselt, sest talle on loodud vastav keskkond.

Terviseedendus

Ilmatsalu Lasteaed Lepatriinu kuulub Tervist edendavate lasteaedade (TEL) võrgustikku ja lasteaias on tervisemeeskond. Lähtudes terviseedenduslikust suunast, toimub kord nädalas rühmades terviseõpetuse tegevus, mille viis varasematel aastatel läbi tervishoiutöötaja, nüüd aga rühmaõpetajad.

Meie majas töötas 58 aastat tervishoiutöötaja Aino, kelle kohta on lapsed öelnud järgmist:

6-aastane Martha: „Mulle meeldib tädi Aino, sest ta teab kõike ja ta teab meie tervisest. Ta räägib, mis õnnetused võivad juhtuda ja mis on ohtlik.”

5-aastane Eliise: „Mulle meeldib tädi Aino, sest ta on ilus, tark ja tubli. Tema supervõimeks on rääkimine – jääst ja libisemisest ja luu uurimine. Ta on nagu päris arst.”

6-aastane Chris-Remo: „Tädi Aino meeldib mulle, sest ma saan teada kõike asju vigastustest – ta teab vigastustest kõike.

5-aastane Mairold: „Tädi Aino on väga tark kehaosades - niisama on ka tark, ta räägib väga tarka juttu.”

5-aastane Helen: „Tädi Aino näeb välja nagu arst, sest tal on arsti asjad, näiteks see, millega saab kuulata südant – meie oleme ka kuulata saanud.”

Meie lapsed läbivad terviseprogrammi, mille raames saavad nad muuhulgas teadmised tuleohutusest, kuidas hoida luid ja liigeseid, milline on õige suuhügieen ning kuidas inimene hingab. Lisaks korraldavad rühmad vahvaid tervist toetavaid teemanädalaid, mis annavad nii lastele kui ka vanematele teadmised, kuidas me lasteaias tervist väärtustame ja edendame. Näiteks veenädala raames teevad lapsed rühmas veekatseid ja kutsuvad teisi rühmi nendes osa

saama. Põnevaid katseid on käinud lastega tegemas ka Hull Teadlane. Piimanädalal on lapsed teinud rühmas nii piimakokteile, külastanud juustuvabrikut ja Valio Eesti AS Leiva Meiereid, kui ka koostöös Maaülikooli tudengitega teinud saalis jäätist. Südamenädala vahvaks traditsiooniks on saanud lapse ja lapsevanema ühised jooksurigid ümber maja ning võimlemine pikas koridoris. Leivanädalal on lapsed valmistanud rühmas võileivad ning õpetaja abid koostöös kokkadega saalis pika võileiva, mille pikkus on ulatunud lausa 9 meetrini. Liikluspäeval on koostöös lapsevanematega meisterdatud isetehtud autod ning pargis ja õuealal läbi viidud liikluskasvatust. Igal sügisel valitakse koolieelikute rühma poiste seast rammumees, kes peab tiitli saamiseks võistleva erinevates sportlikes tegevustes. Igal kevadel valitakse samamoodi spordipiiga. Tänu suusavarustuse olemasolule (lasteaial on olemas korraga ühele rühmale kasutamiseks suusad, suusasaapad ja suusakepid) viib liikumisõpetaja lume olemasolul läbi suusatamise algõpetust. Tartu linnaga koostöös saavad meie koolieelikud läbida Lõunakeskuse liuväljal uisukursuse algõpetuse. Tervisemeeskond korraldab regulaarselt degusteerimispäevi, mille raames valitakse ühiselt välja uusi toiduretsepte, mida ka koos meeskonnaga valmistatakse ja degusteeritakse. Selle tulemusel on täienenud lasteaia köögi menüü ja seeläbi rikastunud ka laste maitseelamused.

TERVIST EDENDAVA LASTEAIANA
HOIAME JA TUGEVDAME LASTE
TERVIST
IGA PÄEV

- Piimanädalal valmistab meie tervishoiutöötaja lastele maitsvat piimakokteili ja lapsed saavad teada, kuidas piim külmkappi saab

- UV lamp näitab, kui hoolikalt käed pestud on

Kui sa toitud nagu peab, siis on tervis ikka hea!

- Sügisene liikuspäev

- Hammaste tervis on Lepatriinu lastele väga oluline

- Leivanädalal teevad kõik Lepatriinud võileibu, sealhulgas valmib saalis traditsiooniline pikk võileib

- Lepatriinu lastele meeldis Hull Teadlane, kes teeb hullumeelseid katseid

Menüü koostamisel on meie jaoks oluline, et 10 päeva jooksul toidud ei korduks ja kaloraaž vastaks nõuetele. Retseptides on suhkru kogus viidud miinimumi peale, sellepärast pakuvad kokad rohkem smuutisid, mis on maitsestatud puuviljade ja marjadega. Kuna menüü koostamisel on kaloraaži vähendatud, siis prae päevadel magustoite ei pakuta, sealhulgas oleme suurendanud köögiviljade portsjone. Kaks korda päevas pakume vahepalaks värsket puu- ja juurvilja, kasutades nii PRIA toetust kui ka lasteaia eelarvet. Toorsalatitele ja putrudele lisavad kokad seemneid ja pähkleid. Üks kord nädalas pakume kaunviljadest tehtud lihavaba toitu.

Lasteaia kokad jälgivad uusimaid võimalusi ja tervisliku toitumise soovitusi, et saaksid pakkuda tervist toetavat ja tasakaalustatud toitu. Näiteks on nad osalenud erinevatel koolitustel ning Tervise Arengu Instituudi korraldatud infopäevadel. Meie kokad kannavad uhkusega lasteaia väärtuseid, tehes koostööd ja olles **avatud** uutele mõtetele. Näiteks on nad menüüid teinud huvitavamaks, et sööma tulles oleks Lepatriinu lastel ja õpetajatel üllatusmomente. Traditsiooniks on meil värvide nädal, kus iga päev on menüüs erinevat värvi toidud ja võimalusel on ka töötajad riietanud ennast vastavasse värvi.

Punase päeva näide:

Hommikusöök: Kaerahelbepuder, vaarikad, piim

Vahepala: Paprika

Lõunasöök: Kodune seljanka, leib, maasikasmuuti

Õhtuode: Peedisalat, pohla maitsevesi

Vahepala: Õun

Veel näiteid koostööst kokkadega:

- *Lasteaia sünnipäeval pakuvad kokad hommikuse piimasupi juurde kirsstomatist ja oliivist tehtud Lepatriinu võileiba.*
- *Sõbrapäeval pakuvad kokad südamekujulist magustoitu.*
- *Veenädalal pakuvad kokad rühmadesse erinevat maitsevett: astelpaju-, pohla-, kurgi- ja sidrunivett.*
- *Piimädalal pakutakse erinevaid toite piimatoodetest: kodujuust, kohupiim, piimakokteil, keefir, vahukoor, jogurt ja maitsestatamata jogurt.*
- *Leivanädalal pakutakse erinevaid leivasorte: must leib, teraleib, peenleib, rukkileib, seemneleib.*

2017. aasta novembris ja 2018. aasta aprillis viis tervishoiutöötaja läbi laste toitumisharjumuste uuringu, mille jaoks koostati kahe nädalane menüü, kus oli aed- ja juurvilju ning täisteratooteid. Õpetaja abid märkisid tabelisse iga lapse toidueelistuse. Neid tooteid kasutati õppeaasta vältel menüüs järjepidevalt. Kevadel korraldati kaks nädalat sama menüüd ja tulemustest selgus, et lapsed olid hakanud sööma rohkem aed- ja juurvilju ning täisteratooteid. Uuringu tulemustele toetudes soovime pakkuda ka edaspidi lastele rohkem tervislikke valikuid.

Meie ootused tulevikuks:

1. Kaasata süstemaatiliselt lapsi rühma kokandustegevustesse. Lasta korrapidajal õpetaja/õpetaja abi juhendamisel tervislikke vahelaladise löigata.
2. Soovime kokandustegevuste läbiviimiseks soetada majale PRIA toetusega erinevaid vahendeid, nt juurviljalõikurid, mikser, lastenoad ja väike pliit-ahi.
3. Plaanime läbi viia sisekoolituse töötajatele, kuidas igapäevatoos kasutada õigeid ergonoomilisi töövõtteid säästmaks oma tervist.

Aspekt: Arvestatakse laste eripäradega

Hoolime kõikidest Ilmatsalu Lasteaed Lepatriinu lastest, sest iga Lepatriinu laps on eriline ja väärtuslik. Oma tegevustes lähtume lapsest ning tema vajadustest ja **turvalisusest**. Kriitiline sõber Ene Tigas on oma raportis märkinud, et lasteaias ringi liikudes tunnetas ja nägi ta lapsest lähtuvat käitumist ning hoolimist.

Usume, et varajane märkamine on lapse arengu seisukohast äärmiselt oluline, mistõttu oleme selle endale prioriteediks seadnud. See võimaldab meil pakkuda tuge lapsele ja tema perele võimalikult vara ning ennetada hilisemaid muresid. Varajase märkamise võtmesõna on **koostöö**, mis tähendab, et lapsele parima toe pakkumiseks tegutseme me ühtse võrgustikuna – kodu, lasteaid ja vajadusel majavälised spetsialistid.

ÜLEVAADE ASPEKTIST

Individuaalne lähenemine

Ilmatsalu lasteaid peab oluliseks oma tegevustes lähtuda laste huvidest ja eripäradest. Lasteaias rakendatakse Hea Alguse lapsekeskse metoodika põhimõtteid, mis eeldab läbi mänguliste teemakohaste tegevuste lastele valikute pakkumist erinevates tegevuskeskustes, individuaalset lähenemist ja ainevaldkondade omavahelist lõimimist. Õpetajal on võimalus õppetegevusi läbi

viia väikestes gruppides, mida toetavad rühma meeskonna koostööpäevad, kus aktiivse õppetegevuse ajal on rühmas kolm täiskasvanut. Rühma keskuste süsteem ja rahupesad võimaldavad individuaalset tegevust lapsega, sh vajadusel läbi viia lapsest lähtuvat diferentseeritud õpet. [Video: Õpetaja juhendamas last rahupesas](#)

Sobitusrühmad ja tugiisik

Tuge vajavate laste toetamiseks on lasteaias kaks sobitusrühma. Nendes rühmades on tööl spetsiaalse väljaõppe saanud õpetajad. Õpetaja abidel on rühmas oluline õpetajat toetav roll, nt abistades tuge vajavaid lapsi erinevates tegevustes. Meie lasteaiatugevuseks on koolitused kogu personalile, kus saavad vajalikke teadmisi ja oskusi kõik tuge vajavate lastega tegelevad töötajad. Näiteks osales kogu maja personal 2019. aastal Ülle Kuusiku koolitustel, kus saadi põhjalikke teadmisi lapse kõne ning joonistamisoskuse varajasest arengust ja toetamisest. Tartu linn on taganud lasteaiale lisarahastuse näol tugiisiku ametikoha. Tugiisik töötab rühmas, kus on suurima abivajadusega lapsed, võimaldades neile rohkem individuaalset tuge.

Sotsiaalpedagoog lasteaias

Lasteaia üheks eripäraks on alates 2018. aastast sotsiaalpedagoogi kuulumine tugimeeskonna struktuuri. Sotsiaalpedagoog lasteaias võimaldab varajast märkamist, aidates koostöös õpetajate ja teiste tugispetsialistidega välja selgitada tuge vajavad lapsed ja pered, korraldades võrgustikutööd ning toetades peresid ja õpetajaid. Meie jaoks on oluline märgata ja ennetada lapsega seotud perede muresid ning pakkuda oma tuge enne nende kuhjumist. Sotsiaalpedagoog on tihedas kontaktis õpetajatega, annab rühma meeskonnale soovitusi, valmistab abistavaid materjale (nt tunnete pilte seinale ja rahupesa vahendeid), osaleb laste arenguestlustel, nõustab vanemaid ja sõlmib lapse arengu vajadustest lähtuvaid kokkuleppeid. Vajadusel kaasab ta pere toetamiseks spetsialiste väljastpoolt lasteaeda, nt lastekaitsespetsialisti.

Tuginedes sotsiaalpedagoogi varasemale töökogemusele põhikoolis, märkas ta esimeses kooliastmes laste sagedaid vihahooge ja käitumisprobleeme. Lastel puudusid eneseväljendamise ja rahunemisoskused. See näitab, kui oluline on varajane märkamine ja **järjepidev** sotsiaalsete oskuste õpetamine eelkoolieas. Meie meeskonna soov on kooli saata lapsed, kes oskavad enda tundeid sõnadega väljendada ja kasutavad vajadusel rahunemistehnikaid. Sotsiaalpedagoogil on

võimalus individuaalses tegevuses ning koostöös õpetajatega lastele õpetada tunnete sõnavara, julgustada last enda tunnetest rääkima ning õpetada lapsele erinevaid rahunemistehnikaid. Uue oskuse harjumuseks saamiseks on seda vaja järjepidevalt harjutada ning seda saavad lapsed üksteisele tegevuses sotsiaalpedagoogiga teha. Tore on näha, kuidas sotsiaalpedagoogi eestvedamisel loodud rahupesade kasutamine on muutumas harjumuseks ning lapsed on hakanud märkama kaaslase paha tuju ning talle või õpetajale märku andma, et see laps võiks abi saada rahupesast.

Järjepidevas õpetajate, tugispetsialistide ja vanemate koostöös saame aidata lapsel omandada uusi eluks vajalikke oskusi. Selleks võtame tihti appi Ben Furmani ja tema kolleegide välja töötatud Oskuste õppe meetodi, mis lähtub sellest, et lastel ei ole probleeme, vaid on oskused, mida nad ei ole veel ära õppinud. Oskuste õppe meetodi abil oleme õpetanud erinevaid sotsiaalseid oskuseid, nagu rahunemis-, viisakus- ja jagamisoskus ning julgust ennast väljendada ja suhtlust alustada. Sotsiaalpedagoog täidab lapsega enda loodud oskuste õppe töövihiku, mida hiljem õpetajatele ja perele tutvustatakse. Nii on võimalik kõikidel koos lapsega alustada õpitava oskuse harjutamist, nt käib sotsiaalpedagoog lapsega kaasas, kui laps näitab õpitud rahunemistehnikat erinevatele täiskasvanutele. Rühmas saab laps õpitud tehnikat õpetada teistele lastele ning harjutada kodus igapäevaselt koos vanematega.

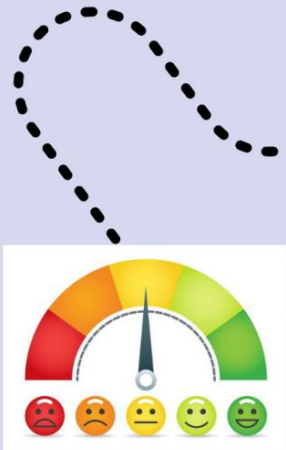
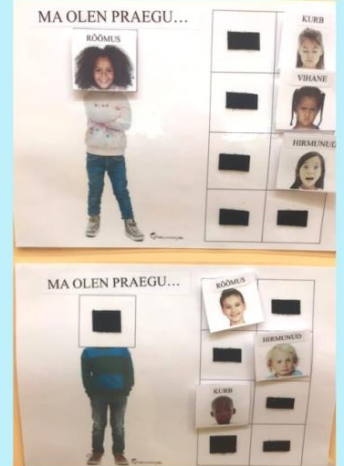
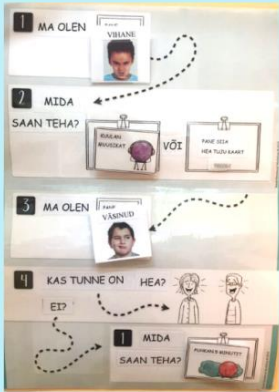
Toetav tugimeeskond

Meie tugimeeskonda kuulub veel täiskohaga logopeed, kes teeb lastega individuaalseid ja väikegrupitegevusi. Samuti nõustab ta õpetajaid ja lapsevanemaid lapse kõne arendamise teemadel ning jagab erinevaid harjutusi nii rühma kui ka koju. Alates 2019. aastast on meie tugimeeskonnas kolmas liige – HEVKo ehk tugiteenuste koordinaator. Meie lasteaia HEVKo on õppealajuhataja, kellel on eripedagoogi kvalifikatsioon. Tema ülesandeks on samuti rühma ja lapsevanemate nõustamine ning koostöö spetsialistidega väljastpoolt lasteaeda. Oleme tänulikud, et meie lasteaias on kolm tugispetsialisti, kuna see võimaldab meil pakkuda lastele, peredele ja rühma meeskondadele mitmekülgset toetust. Tagajärgedega tegelemise asemel saame seada fookuse ennetusele, varajasele märkamisele ning õigeaegsele sekkumisele. Kriitiline sõber Ene Tigas märkis raportis, et meie lasteaia läbimõeldud ja oskuslik töökorraldus tagab abivajavatele lastele arenguks erialase toetuse.

KÕIK TUNDED ON HEAD

Juba väiksena
ma selgeks saan,
et kõik tunded on
ühtemoodi head!

Lapsed valmistavad ise stressipalli

Hästi toimiv võrgustikutöö

Õpetajat toetab töös tuge vajavate lastega juhtkonna **usaldus**, mõistmine ja abivalmidus ning tugispetsialistide toetus ja nõuanded. Tuge vajava lapse toetamiseks ühendatakse olemasolevad vajalikud jõud ja tegutsetakse koos ühise eesmärgi nimel, et laps saaks võimalikult kiiresti sobiva keskkonna ja õpetuse.

Tuge vajavate laste väljaselgitamiseks toimub igal sügisel rühma ja tugimeeskonna vestlusring. See võimaldab õpetajatel, õpetaja abil ja tugispetsialistidel jagada oma tähelepanekuid ning kokku leppida, millistele lastele koostatakse individuaalne arenduskava ning kellele hakkavad tuge pakkuma meie tugispetsialistid. Lapse arengu hetketaseme aitavad välja selgitada lapse tegevuse vaatlused erinevates keskkondades, lapse arengu jälgimise mäng ning J. Strebeleva test, mille viib läbi vastava koolituse saanud tugispetsialist või õpetaja.

Hästi toimiva võrgustikutöö jaoks kasutavad nii õpetajad kui tugispetsialistid igapäevaselt Eliisi infosüsteemi. See võimaldab kõikidel võrgustiku liikmetel olla kursis, missuguseid tegevusi keegi lapse toetamiseks läbi viib. Näiteks on õpetajatel võimalik teha sinna lapse kohta tähelepanekuid, mida saavad teised lapsega tegelevad õpetajad ja tugispetsialistid lugeda ning mis on abiks lapse arengu kirjalikul fikseerimisel. Nii saame veelgi paremini koostööd teha lapsele parima võimaliku toe pakkumisel. Lisaks võimaldab e-keskkond Eliis meie meeskonnal hoida aega kokku ja täita laste individuaalsuskaarte ning individuaalseid arenduskavasid samaaegselt. Vanemad on avaldanud tänu, et Eliisi infosüsteemist on neile kogu last puudutav info kergesti kättesaadav.

Eliisis toimub meil ka koolivalmiduskaartide täitmine. Oleme välja töötanud toimiva koolivalmiduse hindamise süsteemi, mida on heaks eeskujuks ja näiteks toodud ka Tartu linna tugispetsialistide ja juhtide koosolekul. Heast koostööst koolidega on selgunud, et klasside komplekteerimiseks soovitakse koolivalmiduskaarte saada juba aprillis ning selleks ajaks valmivadki meie koolivalmiduskaardid. Usume, et lapse arengu hindamine koolieelikute rühmas on tõhusam, kui seda teha sügisel. Nii on võimalus saada laste oskuste kohta tagasisidet ja vastavalt sellele planeerida viimase õppeaasta rühma- ja individuaaltegevused. Tugispetsialistid osalevad koolieelikute rühma sügisel koosolekul, kus tutvustatakse hindamise põhimõtteid

ning antakse võimalus lapsevanematel lapse arengu hindamise kohta küsida ning selle toetamisel kaasa rääkida. Hindamisel selgunud lapse arendamist vajavate külgede toetamine käib pideva tööna terve viimase õppeaasta jooksul. Vajadusel teeme koostööd Tartu Haridus- ja Tugiteenuste Keskuse, SA Rajaleidja koolivälise nõustamismeeskonnaga, kompetentsikeskus LA Rõõmupesaga ja lapse tulevase kooliga. Soovime luua lapse sujuva ülemineku lasteaiast kooli, eesmärgiga leida lapsele sobivaim keskkond ja tingimused ka järgmises õppeastmes.

Koolieelikute arendustöö fookus läheb tugispetsialistidelt üle lapsevanema-rühmaõpetaja-lapse koostööle. Tugispetsialistid saavad kohe pärast koolieelikute hindamist, rühma ümarlauda ning vanemate koosolekut keskenduda varajasele märkamisele, sest üheks meie tugevuseks on just ennetustöö ning sõimerühmast alates tuge vajavate laste toetamine. Tugev ennetussüsteem ja süsteemne tegutsemine on andnud võimaluse abistada tuge vajavaid lapsi juba enne nõustamismeeskonna otsuse saamist, pakkudes lapsele kohta eripedagoogilisi täiendkoolitusi saanud õpetajate käe all sobitusrühmas.

Meie ootused tulevikuks:

1. Seame eesmärgiks, et kõikides rühmades tegeletakse aktiivselt tunnete sõnavara õpetamisega, peegeldatakse lapse tundeid ning julgustatakse last enda tundeid väljendama. Soovime, et tunnetest rääkimine ning rahunemistehnika kasutamine muutuks lastele harjumuseks. Näiteks saab rühmas rahunemistehnikat õpetada teistele lastele see laps, kes on varasemalt sotsiaalpedagoogiga rahunemistehnikat õppinud ja harjutanud. Seejärel saab õpetaja lastega järjepidevalt üheskoos tehnikat harjutada (nt näpuhingamine või 10-ni lugemine).
2. Soovime tutvuda sotsiaalsete oskuste õpetamise [Samm-sammult programmiga](#) ning võimaluse ja huvi korral hakata seda rühmades rakendama.
3. Tahame planeerida tuge vajava lapse päeva selliselt, et see ei oleks ülekoormatud. Näiteks annavad õpetajad tugimeeskonnale teada, kui laps on juba päevas ühte tugiteenust saanud.
4. Soovime õpetajate ja tugimeeskonna koostöös välja töötada meie jaoks sobivaima koolivalmiduse hindamise meetoodika.

5. Soovime, et lapsevanemad saaksid üksikasjalikuma info oma lapse tegevustest lasteaia päeva jooksul lugedes igapäevaselt Eliisist õpetajate ja tugimeeskonna ülevaadet nii rühma tegevuste kui individuaalsete tegevuste kohta. Selleks tutvustame neile järjekindlalt nii rühma ümarlaudadel kui individuaalsetest vestlustes ELIISI keskkonna võimalusi ja olulisust.

6. Sotsiaalpedagoog on lapsevanematele koostanud juhendi rahupesa loomiseks koju, mida kriisiajal ka kõikide vanematega sai jagatud. Tuge vajavat last toetab kõige rohkem see, kui lasteaed ja kodu töötavad koos ühise eesmärgi nimel ning seega näeme, et võiksime edaspidi senisest rohkem rääkida rahupesa koju loomise kasulikkusest.

7. Oleme rahul enda meeskonnaga ning soovime, et lapsi saaksid ka edaspidi toetada täiskohaga tugispetsialistid ja tugiisik. Ideaalis ja pikemas perspektiivis näeme oma tugimeeskonnas lapsi toetamas ka eripedagoogi. See aitaks keskenduda sotsiaalpedagoogil rohkem sotsiaalsete oskuste arendamisele ja logopeedil kõnearendusele. Hetkel kasutavad nii logopeed kui ka sotsiaalpedagoog oma töös palju eripedagoogilisi võtteid lapse toetamiseks.

8. Soovime korraldada tavarühma õpetajatele ja õpetaja abidele koolitust tuge vajava lapse märkamisest ja toetamisest tavarühmas.

9. Plaanime iga õppeaasta alguses hakata korraldama rahupesade koolitust uutele õpetajatele ning vajadusel ka õpetaja abidele. Meie eesmärk on see, et õpetajad ja õpetaja abid märkavad varakult abivajavat last ning oskavad ja julgevad teda toetada. Selleks oleks koolitusel võimalik lapse toetamine rahupesas läbi mängida. Väärtustame kogemuste jagamist - nii saavad pikemat aega rahupesa kasutanud õpetajad rääkida enda rahupesa kasutamise kogemusest, nt milliseid vahendeid mis vanuses lastele soovitaksid nad rahupesas kasutamiseks.

10. Tahaksime taaselustada kovisioonid õpetajatele ja õpetaja abidele, mis võimaldaks keerulisemate juhtumite korral kolleegidelt nõu ja tuge saada.

VALDKOND: KOOSTÖÖ JA HEAD SUHTED

Aspekt: Toimub koostöö lasteaiapere eri osapoolte vahel

Lasteaia põhiväärtustele, nagu **turvalisus, usaldus, hoolivus ja avatus** tuginedes peab kogu Lepatriinu meeskond oluliseks igakülgset **koostööd** laste, lapsevanemate, töötajate, kogukonna ja teiste haridusasutuste vahel. Meie jaoks on koostöö koostöötamise protsess, kus erinevates tegevustes arvestatakse eri osapoolte huve.

ÜLEVAADE ASPEKTIST

Juhtkonna ja töötajate vaheline koostöö

Lepatriinu lasteaias on heade suhete ja eduka koostöö aluseks hea mikrokliima – mõistev, usalduslik ja toetav suhtumine nii juhtkonna kui kõigi meeskonna liikmete poolt. Siinkohal on üheks oluliseks aspektiks juhtkonnapoolne pidev ja läbipaistev kommunikatsioon ning järjepidev tegelemine nõuandustööga, et ära hoida konfliktsete tagajärgedega tegelemist. Juhtkond peab oluliseks mitte probleemide vältimist, vaid nende lahendamise aega ja oskust. Näiteks 2020.

aasta kevadel koroonakriisi alguses korraldas juhtkond kohe töökorralduse võimalikest muudatustest ja ettevaatusabinõudest teada saades kaks erakorralist välkkoosolekut, kus sama päeva lõuna ajal osalesid kõik maja töötajad. Juhtkond pidas oluliseks, et kõikidel oleks kiire ning üheaegne info samade sõnumitega. Töötajate eest ei varjatud ühtegi infokildu, seega loodi ja kasvatati veelgi omavahelist usaldust. Kogu kriisi vältel hoidis juhtkond samas infoväljas kõiki maja töötajaid erinevate töötajatele sobivate kanalite kaudu. Kriisist väljumisel korraldas juhtkond töötajatele küsitluse, et saada tagasisidet kriisikommunikatsiooni toimimise kohta. Selgus, et kõik küsitlusele vastanutest olid väga rahul juhtkonnapoolse infovahetusega. Kogu info oli kiire, piisav ja läbipaistev.

Töötajad on nii küsitluses kui ka omavahelistes vestlustes välja toonud, et juhtkonna loodud ja hoitud usaldus loob hea pinnase personali võimete avanemisele ja rakendamisele, motiveerib meeskonna liikmeid ühiste väärtuste toel ja ühiste eesmärkide nimel igapäevaselt aktiivselt tegutsema, suurendab nende eneseusaldust, eneseusku ja annab julgust erinevaid situatsioone juhtida, uusi väljakutseid vastu võtta ning vastutada. 2020. aasta kevadel planeeriti tunnustada nelja õpetajat motivatsioonikoolitus-kruisireisiga Soome ja Rootsi. Kahjuks tühistati eriolukorra kiirete arengutega seoses kõik välisreisid. Ka kriisiaja perioodil toetas juhtkond meeskonda, kasutades selleks erinevaid mooduseid: jagas pidevalt vajalikku infot *Facebook*-i grupi ja Eliisi kaudu, kontakteerus töötajatega telefoni teel, viis läbi veebikohtumisi nii väiksemates gruppides kui ka kogu kollektiiviga, oli vajadusel igal ajal kättesaadav erinevate infokanalite kaudu, viis läbi meeskonna küsitluse, et teada saada, kuidas on meeskonnaliikmed kriisiolukorras toime tulnud ning millist abi ja tuge vajatakse.

Meie alustavad ja juba pikaajalise kogemusega õpetajad tunnevad juhtkonna toetust enda igapäevast tööd tehes. 2020. aasta kriisiaja küsitluses kirjutas üks meie maja töötaja:

„Soovin tänada lasteaija juhtkonda, kes on oma töötajate ja vanemate jaoks alati olemas ning tänu kellele info liigub väga hästi. Aitäh!”

Küsitluse andmetel hindas info piisavaks ja hästi kättesaadavaks 100% küsitlusele vastanud töötajatest. Kriisiaegsest ülemajalisest e-koosolekust võttis osa 37-st töötajast 35.

Meie alustavad õpetajad on öelnud ajaleht Tähtvere Elu artiklis:

„Me teame, et oleme sattunud õigesse lasteaeda, kus inimestel on siida õige koha peal. Meil on hea meel, et meid on võetud omaks.“

KOOSTÖÖ
JUHTKONNAGA ON USALDUSLIK,
AUS JA TULEMUSLIK

Asi on ainult
kättevõtmises,
juhtkond osaleb
igas ettevõtmises!

- Tagurpidi päev •
- Ilmatsalu Lasteaias •
- Lepatriinu •

- Teeb kaasa ettevõtmistes •
- juhtkond, •
- meeskond ühtne nagu rong •

- Mihkkipäeva laada •
- kohvikus olid nii õpetajad •
- kui ka direktor •

- Juhtkonna •
- traditsiooniline •
- päkapikutamine •
- 1. advendi •
- hommikul •

Töötajate kaasamiseks on moodustatud **väärtuspõhise lasteaia analüüsi koostamise** meeskond, lapse arengut toetav töörühm (LAT), tervist edendav töörühm (TEL) põhimõttel, et kõik töötajad oleksid töörühmade tegevusse kaasatud. Personali toetamine on toimunud läbi igapäevaste vestluste ja päevavaatluste kaudu. Uute töötajatega on tehtud täiendavaid ümarlaudu, kus on selgunud, et nad on meie lasteaia kiiresti kohanenud. Töötajate arendamine toimub läbi koolituste ja töökogemuste vahetamise. Kollektiivi laienemise tõttu (2018. aastal) vaadati üle lasteaia kui organisatsiooni väärtused ning muud ühistegutsemist toetavad põhimõtted.

Oluline on tasakaal töötajate individuaalsete ja juhtkonna väärtuste vahel. Kindel visioon ja toetav keskkond on märksõnadeks, mis on Lepatriinu lasteaiale omased. Valitseb tasakaal vabaduse, usalduse ja kohustuste vahel. Juhtkond väärtustab iga last kui indiviidi ja kõiki meeskonnaliikmeid, sest igal töötajal on meeskonnas oma väärtuslik roll. Juhtkond märkab ja toetab iga töötaja tugevusi ning loob võimalusi nende esile toomiseks. 2020. aasta kevadel läbi viidud anonüümsest koostööküsitlusest selgus, et 96% töötajatest hindavad koostööd juhtkonnaga väga heaks või suurepäraseks. Küsitluses tõid töötajad välja järgmise:

- *Valitseb hea töökliima. Avatud juhtimine ja suhtlemisvalmidus ei jäta ruumi probleemide tekkimiseks.*
- *Juhtkond on alati avatud uutele ideedele, oma töötajaid motiveeritakse ja toetatakse igal võimalusel. Mulle meeldib vabadus ja usaldus, mille juhtkond loonud on.*
- *Juhtkond arvestab töötaja soovidega. On vastutulelik ja hooliva suhtumisega. Ei sea ennast kõrgemale positsioonile. On suutnud luua ühtse ja tugeva kollektiivi.*

Ühtne meeskond

Lasteaia meeskonna tugevuseks on kompetentsed töötajad, kellel on võimed ja tahe soovitud eesmärkideni jõuda. Koos ühiste eesmärkide poole püüdlemine tekitab sünergiat, mis annab kõikidele jõudu ja soovi olla üks meist ning pingutada koos meeskonna edu nimel ja seda nii õppe- ja kasvatustegevustes (näiteks rahupesade loomine, erivajadustega arvestamine, õpetaja abide kaasamine pedagoogilise nõukogu koosolekutel õppeaasta alguses ja lõpus) kui ühiseid

üritusi organiseerides (näiteks Tartu Haridusfestivali töötöad ja lasteaia aastapäeva ürituse korraldamine).

- Angela Jakobsoni
- Oskuste õppe
- koolitusel osales kogu
- maja personal

OLEME AKTIIVSED, UUENDUSLIKUD JA PAISTAME SILMA

- Sotsiaalpedagoog
- rahupesasid tutvustamas
- Dorpatis Tartu
- Hariduslaadal

- Lepatriinu õpetaja
- külalistele rahupesasid
- tutvustamas

- Ülle Kuusiku kõnearenduse
- ja varajase
- joonistamisoskuse koolitus

- Haridusfestivali raames
- viis sotsiaalpedagoog läbi
- kaks rahupesade töötuba,
- kus osales üle 60 külalise

**Kes palju teeb,
see palju jõuab!**

Lepatriinu kollektiivi seob **ühtekuuluvustunne, üksteisest hoolimine ja rahulolu** sellest, mida teeme. Seda märkas ka kriitiline sõber Ene Tigas, kes on raportis välja toonud, et lasteaia töötajad on motiveeritud töötama Ilmatsalu lasteaias ning lasteaia sisekliima on positiivne ja

töötajate omavaheline suhtlemine sõbralik. Võtame üheskoos osa lasteaia välistest üritustest, näiteks on traditsiooniks kujunenud osavõtmine Tartu Võimlemispeost. Meie ühiseid tegemisi on kajastatud ka kohalikus ajalehes ([Tähtvere Elu](#), lk 2).

MEIL EI OLE SEDA OHTU,
ET KÕIK EI HOIAKS
VÄGA KOKKU

Armas INGA!

Ei saa mitte vaiki olla,
OMA sõnui lõpetat' -
vaikimine oleks vale,
sunniks SÜDANT lõhkema.

Tahan kõigile siin öelda,
et Sa iial unustaks',
et Sind, meie hing, INGA,
austab kogu Lepatriinu pere ...

KUIDAS saan siis vaiki olla
kui teab IGAÜKS me seast -
SINUTA ei ükski Triinu
tunneks ENNAST endana.

• Meie võrratud Lepatriinu
• beebid •

• Töötajate traditsiooniline
• loodusmatk-
päikeseloojangu matk Selli-
• Sillaotsa matkarajal •

• Lepatriinude kingitus meie
• direktorile •

• Koos Tartu Võimlemispeol •

Üheshingamine
on see,
mis meil meele
rõõmsaks teeb!

• Ühisesinemine Lepatriinu
• lasteaia 45. aasta
• juubelipidustustel •

2019/2020. õppeaasta oli meie lasteaija juubeli aasta ja sellest lähtuvalt oli ülemajaliseks teemaks *Sünnipäev on tore päev, siis kõiki oma sõpru näen*. Õppeaasta põhieesmärgiks oli lastele mängu kaudu koostööskuste õpetamine. Samast eesmärgist kantuna oleme aga korraldanud ka töötajate sünnipäevi - koostöiselt, mänguliselt ja stiilselt.

Ei olnudki siis mõeldav, et riigis kehtiva eriolukorra tõttu me kolleegide sünnipäevad õppeaasta teisel poolel tähelepanuta jätame. Nii sündiski ühise arutelu käigus idee, millega kogu kollektiiv kaasa tuli ja mis leidis kajastust ka meedias ([Tartu Postimees](#), [Reporter](#)).

Õpetajate vaheline koostöö

Lepatriinu õpetajalt-õpetajale koostöö on tihe, mitmekülgne ja **avatud** uutele ideedele. 2020. aasta kevadel läbi viidud koostööküsitlusest tuli välja, et 92% töötajatest hindas koostööd oma meeskonnaga väga heaks või suurepäraseks. Üksteise tööd ja eduelamust tunnustatakse, üksteiselt õpitakse, üksteisega jagatakse enda mõtteid, kogemusi ja edulugusid nii igapäevastes avatud vestlustes kui ka *Facebook*-i grupis *Lepatriinude ideed ja infovahetus*. 2020. aasta kevadel läbi viidud küsitluses tõid töötajad välja järgmise:

- *Meeskonnas valitseb üksmeel ja sarnane nägemus, positiivne toetus ja abivalmidus.*
- *Valitseb üksteisemõistmine.*
- *Meeskond on üksteise suhtes lugupidav, avatud ja koostööaldis.*

Kogu maja kolleegidega suhtlust hinnati veelgi kõrgemalt, 96% töötajatest nimetas koostööd kogu maja kolleegidega väga heaks või suurepäraseks. Lepatriinu lasteaia töötajad tõid oma kõrge hinnangu põhjenduses välja mitmeid aspekte:

- *Ma olen siiralt õnnelik, et mind kaasatakse erinevatesse projektidesse ja ettevõtmistesse. See annab mulle tugeva kuulumistunde.*
- *Me oleme kõik erinevad, kuid meid seob Lepatriinu pere. Jah, me oleme erinevad, kuid see on rikastav ja arendav. Ma pole varem kogenud sellise sünergiaga kollektiivi, kus asjad iseenesest sünnivad ja kaasa tegijaid on alati.*
- *Kolleegid on toetavad, jagavad omavahel häid praktikaid ning soovitakse ühiselt panustada lasteaia arengusse.*
- *Maja mikrokliima on väga mõnus - hoitakse kokku ja organiseeritakse ühiseid meeldejäätavaid sündmusi.*

Meie kaardimeister Piret õpetas imelisi käsitöö kaarte tegema

VÄGA VÄÄRTUSLIK ON ÕPPIMINE KOLLEEGI KOGEMUSTEST- SISEKOOLITUSED

Eleri juhendas, kuidas Bee-Boti õppetöös kasutada saab

Õpetaja mõistab pooltel teel kolleegi õpetusi ja salakeelt!

Raili juhendamisel valmisid Lepatriinu värvides lilleprossid

Traditsiooniks on saanud lasteaia sisekoolitused kolleegilt kolleegile, nt logopeedi läbiviidud kõnekoolitus, õpetajate korraldatud voolimise ja *Bee-Bot*-i koolitus. Õpetajad vaatlevad üksteise praktilisi õppe- ja kasvatustegevusi avatud tegevustes, mis pakuvad nii vaatlejale kui tegevuse läbiviijale uut inspiratsiooni nähtud tegevuste/kolleegi tagasiside näol. Kolleegide läbiviidud õppetegevusi on võimalus vaadelda igapäevaselt, kuid eelmisest õppeaastast toimib hästi lisaks

Loodud e-keskkonnas on kõikidele töötajatele kättesaadavad kaustad, kuhu õpetajad saavad edaspidi lisada enda häid kogemusi (linke, pilte, kasulikku materjali) teemade kaupa (nt õuesõpe, kokandus, katsed, loovmängud).

See annab õpetajatele võimaluse senisest veelgi rohkem kursis olla ja näha teiste rühmade toredaid tegemisi ning saada inspiratsiooni ja uusi mõtteid. Kuna juba paari päevaga oli näha, et õpetajad hakkasid sinna oma häid praktikaid üles laadima, siis usume, et grupp leiab endale aktiivse ja asjakohase kasutuse.

Meie ootused tulevikuks:

1. Soovime edaspidi aktiivsemalt jagada üksteisega koolitustelt saadud häid mõtteid ja materjale.
2. Tahame taaslustada õpetajate ja õpetaja abide kooisioonid koostöö sujuvamaks väljatöötamiseks ja mõtete jagamiseks.

Õpetajate ja laste vaheline koostöö

Lepatriinu õpetajate - laste koostööd toetab keskkond, kuhu tahetakse tulla ja kus tahetakse olla. Seda mõtet sobib hästi ilmestama 6-aastase Gerhardi lause, mille ta kirjutas lasteaias sünnipäeva kaardile:

„Lepatriinu lasteaed on äge lasteaed – siin võib iga laps iga päev käia”.

Peame oluliseks pakkuda lapsele positiivseid emotsioone, mida ta mäletab ka aastate pärast. Soovime, et laps tunnetaks, et tal on teiste laste, õpetajatega ja lasteaias tervikuna hea ning turvaline olla. Tähtis on pakkuda lastele huvitavat, arendavat ja emotsionaalset õpiruumi, sest läbi meeldivate elamuste tekivad lastel seosed ja usaldus täiskasvanute ning maailma vastu.

Õpetajad aitavad laste kasvamisele ja arengule kõige paremini kaasa, kui nad toetuvad nende huvidele, vajadustele ja tugevatele külgedele, seega lähtub õpetajate ja laste igapäevane ühine tegevus laste individuaalsetest erinevustest. Teades, et õppimine on lapse mõtete ja kogemuste vastastikuse mõju tulemus, on õpetajal oluline kuulata laste arvamusi ja olla kursis nende kogemuste, teadmiste ja oskustega. Lepatriinu õpetajad peavad lugu laste ideedest ja kasutavad neid nädala teemat ja tegevusi planeerides. Vanemate lastega on õpetajad rakendanud õppetegevusi planeerides mudelit: mida tean/mida tahan teada/mida õppisin, mille käigus lapsed valivad ise nädala teemad ja tegevused. Selle tulemusel on rühmades kavandatud ja läbi viidud laste huvist lähtuvalt hulganisti vahvaid teemategevusi, nt dinosauruste nädal, laste koosolek, maailmaruum ja öö lasteaias.

LASTEAIAS ON HUVITAV

Ise avastan ja uurin,
kogu põnevuse
välja puurin...

Lähtudes teadmisest, et mäng on lasteaias laste põhitegevus, siis leiame, et koostöö aluseks lapse ja õpetaja vahel on ühine mäng, mida õpetaja oskuslikult planeerib ja suunab nii, et õppimine toimub lapse jaoks märkamatuks. Oluliseks peame siinkohal seda, et õpetaja arvestab laste arenguga, vajadusel mängib koos lastega, andes ise eeskujuga ja õpetades seeläbi lapsi mängima.

Vanemate rühmade puhul on õpetajast saanud mängukaaslase asemel laste mängu suunaja, jälgija ja vajadusel juhendaja.

Riigis kehtestatud eriolukorra ajal (12.märts–17.mai 2020) leidsid õpetajad erinevaid võimalusi kontakti hoidmiseks nii laste kui ka lapsevanematega. Näiteks kasutati erinevaid suhtluskanaleid (Eliis, Facebook, telefonikõned). Õpetajad tegid mitmesuguseid videopostitusi ning jagasid õppematerjale. Nad kohanesid kiiresti muutunud oludega ning viisid end kurssi enim kasutatavate keskkondadega, et lastega maksimaalselt kontakti hoida. Näiteks tehti rühmategevusi ning arenguvestlusi Zoomi keskkonnas. Lepatriinu lapsed on õnnelikud, et neil on olnud võimalus kodus olemise ajal osaleda ning kaaslasti näha tehnoloogiliste lahenduste kaudu. Kriisiajal leiti erinevaid võimalusi üllatada lapsi nende sünnipäeval. Näiteks lisati sünnipäevatervitus rühma Facebook-i gruppi, tehti rühmameeskonnaga tervitusvideo, viidi

õnnitluskaart ja õhupallid isiklikult, kuid kontaktivabalt lapse koju ja postkasti. Samuti pidasid lapsed meeles oma kalleid õpetajaid, viies õnnitlused ise või kulleri abil kohale. [Video sünnipäeva üllatusest õpetajale](#)

Selleks, et lapse ja õpetaja vaheline koostöö oleks **turvaline, usaldusväärne** ja mõjus, on oluline, et rühma tegevused oleksid igale lapsele sobivad ning lapse kaasamise viis võimaldaks igale lapsel tunda eduelamust. Nii lapsed kui ka õpetajad algatavad ja suunavad tegevusi (näiteks leidsid lapsed heki äärest muru mätta ning tulid õpetaja juurde ideega mätas maha istutada. Koos otsiti koht, kus muru ei kasvanud, lapsed kaevasisid augu, istutasid muru mätta ja kastsid järjekindlalt iga päev). Peame oluliseks, et lapse ja õpetaja vahel tekiks side. See aga omakorda eeldab õpetajalt lapse arengu ja huvide tundmist. Lepatriinu õpetajad kuulavad ja jälgivad lapsi erinevates tegevustes, märgivad üles oma vaatlustulemused ja kasutavad saadud infot tegevuste planeerimisel ja individualiseerimisel. Lepatriinu lasteaia töökorraldus, kus kolmel päeval nädalas saab läbi viia rühmategevusi kolme täiskasvanuga, tagab suurepärase võimaluse õpetajatel lapsi erinevates tegevustes tundma õppida, neid vajadusel individuaalselt suunata ja tegevusi diferentseerida.

Meie ootused tulevikuks:

- Analüüsidest lapse ja õpetaja vahelist koostöötasandit jõudsime tõdemuseni, et edaspidi soovime senisest veelgi rohkem arvestada teemade, õppetegevuste ja ühistegevuste valikul laste soove ja ettepanekuid ning lubada lastel endil tegevust juhtida ja mängu suunata.

Laste vaheline koostöö

Lepatriinu õpetajad peavad oma igapäevaseid tegevusi planeerides ja läbi viies tähtsaks laste omavahelist koostööd. Lapsi suunatakse läbi erinevate tegevuste eesmärgiga arendada sotsiaalseid oskusi, nt suhtlus- ja koostööoskusi. Õpetajate ja tugispetsialistide koostöö tulemusel on õppeaasta alguses ühises ümarlauas vajadusepõhiselt püstitatud mõnele lapsele eesmärk, et laps õpib kaaslasega koostööd tegema, ühiselt erinevaid mängu mängima, kinni pidama kokkulepitud reeglitest ja toime tulema kaotussituatsiooniga. Sellest lähtuvalt kaasab sotsiaalpedagoog sageli lapsega läbiviidavasse individuaaltegevusse ka mõne kaaslase, kellega koos tegutsedes saab tuge vajav laps täiskasvanu toel erinevaid koostöö- ja mänguoskusi harjutada.

Rühma tasandil pööravad õpetajad igapäevastes situatsioonides olulist tähelepanu sellele, et lapsed õpiksid/harjutaksid erinevates situatsioonides eakaaslastega ette tulenevaid probleeme iseseisvalt lahendama, suunates last analüüsima/arutlema/vastutust võtma. Õpetajad on organiseerinud ka rühmadevahelisi koostööpäevi eesmärgiga pakkuda lastele koostöövõimalusi ja tihedamat kokkupuudet teise rühma lastega. Näiteks viivad kaks sobitusrühma läbi ühiseid õppekäike ja teemanädalaid.

Meie ootused tulevikuks:

- Rühmadevaheline koostöö on meie jaoks väga oluline ja seetõttu soovime seda tulevikus rohkem. Näiteks on koolieelikute rühm planeerinud olla sõprusrühmaks lasteaia kõige nooremale sõimerühmale.

Õpetajate ja tugispetsialistide vaheline koostöö

Õpetajate ja tugispetsialistide koostöö on igapäevane ja järjepidev. Sügisisel rühmapõhisel ümarlaual räägitakse läbi kõikide tuge vajavate laste eripärad ja lepitakse kokku uue õppeaasta tuge vajavate laste tööga seotud eesmärgid. Tugispetsialistid annavad igapäevaselt rühmaõpetajale jooksvalt tagasisidet, mida lapse puhul individuaalselt arendati ja kuidas rühmaõpetaja koos meeskonnaga saab rühma keskkonnas seal sobilike võtetega last toetada. Meie logopeed ja sotsiaalpedagoog on viinud läbi majasiseseid koolitusi, kus nad räägivad oma töö eripäradest ja jagavad praktilises võtmes soovitusi, kuidas tuge vajava lapse arengut tõhusamalt toetada. Tugispetsialistid käivad nii ise kui ka õpetaja kutsel rühmas last vaatlemas ja õpetajaid nõustamas. Vajadusel saavad tugispetsialistid olla toeks rühmakeskkonnas, et näha just seal lapsel esinevaid käitumismustreid. Tugispetsialistide kabinettide ukсед on alati kõikidele õpetajatele avatud, mis tähendab, et nendelt saab küsida ja laenutada erinevaid õppemänge- ja vahendeid ning alati saab kaasa ka hea soovitusi, kuidas ning mis eesmärgil ja milliste oskuste toetamiseks erinevaid vahendeid kasutada. Eelpool väljatoodud mõtetele lisab kinnitust, et 2020. aasta kevadel läbiviidud küsitlusest selgus, et 96% küsitlusele vastanutest hindab koostööd tugispetsialistidega väga heaks või suurepäraseks. Õpetajad ja õpetaja abid vastasid koostöö kohta tugispetsialistidega:

- *Lapse arengu toetamine on kõige olulisem ning tugispetsialistidega teeme tihedat koostööd, et tagada laste heaolu ja toimetulek.*
- *Tugispetsialistid on suureks abiks.*
- *Oma ala spetsialistid. Tugispetsialistid on tasemel, annavad alati endast parima, suhtlevad õpetajatega ja annavad omapoolseid mõtteid ideid.*
- *Tugispetsialistid teevad oma tööd südamega.*
- *Alati on nendelt midagi õppida ning koos situatsioone arutada ja analüüsida.*
- *Oleme loonud toimiva tugivõrgustiku, mis on teistele majadele eeskujuks.*

Õpetaja ja lapsevanema vaheline koostöö

Õpetaja ning lapsevanem vahetavad infot igapäevaselt, seda tehakse kas vahetult suheldes või e-keskkonna vahendusel. Juba lapse lasteaeda tulles oodatakse vanemalt informatsiooni koduste tegemiste, tegevuste ja harjumuste kohta. Teades koduseid kasvatuspõhimõtteid, järgitavaid traditsioone ja nõudmisi, saab õpetaja olla teiseseks toetajaks lapse esimeses uues keskkonnas - lasteaias.

Kuna pere on lapse esimene suunaja, õpetaja ja kasvataja, siis oleme seisukohal, et on oluline pakkuda perele võimalusi võtta osa lapse tegevustest lasteaias. Rühmasisesed *Facebook*-i grupid ja avatud vestlused loovad usalduse ja ülevaate lapse päevast. Rühma õpetajad korraldavad lapsevanemate ümarlaudasid ning kaasavad neid erineval moel rühma tegevustesse:

- kutsuvad lapsevanemaid hommikuringidesse rääkima oma tööst, hobist või kommetest, nt aasta teema *Erinevad maad ja rahvad* raames tutvustasid Ukraina ja Poola pered oma maa kombeid ja rahvustoite;
- kaasavad lapsevanemaid rühma ürituste ettevalmistamisse ja aktiivsesse osalusse, nt lapsevanemate jõuluetendus lastele, kepphobuste võistluse korraldamine, lapsevanemate aktiivne osalemine sportlikul perepäeval koos ühise õhtusöögiga ([Tähtvere Elu](#), lk 1);
- ehitavad koos lapsevanemaga õuealale pajuviitsadest rahupesad.

Lisaks korraldab lasteaia meeskond üritusi, kus lapsevanemad saavad koos lastega iseseisvalt tegutseda, nt taskulampidega orienteerumine lasteaia õues või matkamäng *Tunne oma koduvalda*, kus ühel aastal otsiti üles kõik endise Tähtvere valla haridusasutused, järgmisel aastal matkati jalgsi, rattaga ning autodega leidmaks sportimisvõimalusi Tähtvere valla erinevates külades - perede ülesandeks oli kahe nädala jooksul üles leida kõik kohad ja teha enda pere plakat.

2020. aasta kevadel läbiviidud küsitlusest selgus, et õpetajad hindavad 96% juhtudest koostööd lapsevanematega väga heaks või suurepäraseks. Töötajad kirjutasid järgmist:

- *Koostöö lapsevanematega põhineb dialoogil, üksteise usaldamisel ja lugupidamisel, et tagada lapse igakülgne areng.*
- *Vanemad on väga toredad ja mõistvad.*
- *Uued inimesed on soojalt vastu võetud ja koostöö on hea.*
- *Vanemad on üldiselt aktiivsed osalejad ühisüritustel ja võimalusel alati erineval moel valmis aitama.*

Lapsevanematega hea koostöö tulemusel on lasteaia õuealal komposter, tänu millele on lapsed kaasatud sügislehtede ja biojäätmete kogumisse, nähes loomulikku kõdunemisprotsessi. See on omakorda oluline samm keskkonnateadliku käitumisharjumuste suunas.

Laste arengu, heaolu ja turvalisuse huvides oleme pidanud väga oluliseks heade koostöösuhete loomist ja hoidmist lasteaia töötajate ja lapsevanemate vahel. Kõikides rühmades on välja kujunenud vanemate initsiatiivgrupp, kes edastavad infot ja kaasavad aktiivselt kõiki lapsevanemaid panustades ise rohkem oma ajalise ressursi oma lapse rühma ja kogu lasteaia tegevusse. Lasteaia hoolekogu on kujunenud välja aktiivselt tegutsevaks üksuseks, kes muuhulgas oli 45. lasteaia aastapäeva kontserdil ka aktiivne osaleja pannes kokku Lepatriinu lastevanematest koosneva rahvatantsugrupi ja *Flamenco* tantsutrupi. Koostöö lastevanematega on põhinenud vastastikusel usaldusel, dialoogil ja heasoovlikkusel.

TIHE KOOSTÖÖ LAPSEVANEMATEGA

• Tublid isad ja emad võtavad osa rühmade korraldatud üritustest ja tegemistest

• Tegus ema tutvustamas pere lemmikut

• Vanemate vahvad tantsunumbrid lasteiaia juubelipidustustel

• Ühine isadepäeva supp

Meie ootused tulevikuks:

1. Soovime aktiveerida lapsevanemate omavahelist koostööd. Näiteks võiksid lapsevanemate ümarlauad toimuda rohkem kui üks kord õppeaastas (infokoosolek sügisel). Õpetajatel on võimalus pakkuda rühmasiseselt lapsevanematele erinevaid teema - kogunemisi paar korda õppeaastas.

2. Lähtudes lapsevanemate soovidest ja huvist tahame korraldada lapsevanematele suunatud koolitusi, mille saaksid läbi viia meie maja tugispetsialistid ja õpetajad või spetsialistid väljaspoolt maja.
3. Võimalusel kaasaksime lapsevanemaid rohkem õppetegevusse, nt kutsuksime enda ameteid tutvustama ning võimalusel külastaksid lapsed ka vanemate töökohtasid.
4. Saaksime lapsevanematega koostöös korraldada ühistalgud piknikuga, nt korrastada õueala, luua rahupesa onne ja lillekaste.

Lapsevanemate ja tugimeeskonna vaheline koostöö

Lapsele võimaliku parima toe pakkumiseks peame avatud suhtlust ja järjepidevat koostööd lapsevanemate ja tugimeeskonna vahel äärmiselt oluliseks. Hea koostöö aluseks on usalduslik suhe, mida püüame luua ümarlaual lapsevanemaga kohtudes. Nõustame lapsevanemaid neile sobival viisil – kirja, telefoni teel või korraldame kokkusaamise. Meie jaoks on tähtis, et vanem saaks võimalikult kiiresti tuge ja abi. Usalduslikele ja avatud suhetele loodud koostöö paistis välja ka kriisiolukorra ajal, kus tugispetsialistid osalesid rühma Zoomi tegevustes ja viisid lastega läbi tegevusi video kaudu. Nõustamised jätkusid telefoni teel ja nõuandeid jagati ka kirja ning *Facebook*-i vahendusel. Heale koostööle rajatud suhtlus annab ka edaspidi usaldusliku baasi koostööks ja lapse arengu tõhusamaks toetamiseks.

Meie ootused tulevikuks:

- Soovime hakata korraldama lapsevanematele nende soovidest ja vajadustest lähtuvalt koolitusi. Näiteks on meie üheks eesmärgiks, et lapsevanemad saaksid teadlikumaks rahupesadest ja Oskuste õppest ning hakkaksid neid aktiivselt ka kodus rakendama.

Lasteaia ja kogukonna vaheline koostöö

Lepatriinu lasteaed väärtustab koostööd kogukonnaga ja on seega avatud kõikidele Tartu linna poolt pakutavatele koostöövõimalustele, hoides ja säilitades seejuures oma piirkondlikust eripärasest tulenevaid võimalusi. Meie piirkondlikud koostööpartnerid on Ilmatsalu Põhikool, Ilmatsalu Muusikakool, Ilmatsalu raamatukogu, Ilmatsalu huvi- ja noortekeskus, AS Tartu Agro,

SA Tartu Sport, Tähtvere Lions ja AS Ilmre. Rühmad külastavad Ilmatsalu ümbruses paiknevaid ettevõtteid erinevaid teemasid käsitledes, nt leivanädala raames Tartu Agro ja piimanädala raames Rahinge farmi. Muusikaõpetaja eestvedamisel käivad igal aastal Ilmatsalu lasteaia lapsed esinemas Tartu Hooldekodus. 2020. aasta kevadel läbiviidud küsitlusest nähtus, et lasteaia töötajate koostööd kogukonnaga hindab väga heaks või suurepäraseks 72% küsitlusele vastanud töötajatest. Toodi välja, et

Kogukond algab minu jaoks töökohast. Käime ümbruskonna asutustes, nt raamatukogu, töökoda, laut. Kirjutame artikleid kohaliku lehte. Kooliga on tihe koostöö. Koostöö kogukonnaga on tunda ja näha. On olnud toredaid vahvaid tegemisi koos kooliga, raamatukoguga, viljasalvega.

12% küsitlusele vastanutest hindab koostööd heaks ja 16% rahuldavaks või kehvaks. Hinnanguid põhjendati pigem väiksema kokkupuutekohana:

Ühised ettevõtmised on alles ees. Lasteaed teeb tihedat koostööd Ilmatsalu kogukonnaga, nt kooliga ja raamatukoguga, kuid ise olen kogukonna võimalustega vähe kokku puutunud, sooviks teha Ilmatsalus ringkäiku.

Küsitlusest saadud teadmiste põhjal saame järeldada, et uued töötajad kollektiivis ei oma varasemat kokkupuutepunkti kohaliku kogukonnaga. Mõlemapoolseks kaasamiseks ja tutvumiseks on mõte edaspidi korraldada „Tutvu kogukonnaga” ümbruskonna-matku ja koostöökohtumisi.

KOOSTÖÖ
KOGUKONNAGA

Üks kõigi ja kõik ühe eest!

Meile esineb
Ilmatsalu
Muusikakooli
õpilane Kert

Lepatriinud
Ilmatsalu põhikoolis
teatrietendusel

Lepatriinud
Ilmatsalu
raamatukogus

Kuna meie jaoks on oluline laste sujuv ja stressivaba üleminek lasteaiast kooli ning suur osa Lepatriinu lasteaiastest lähevad Ilmatsalu Põhikooli, peame kooliga **koostööd** väga oluliseks. Koolieelikute lapsevanemad kohtuvad juba sügisel 1. klassi klassijuhatajaga ning kevadel on lapsevanemal võimalik laps viia Ilmatsalu eelkooli, kus laps saab harjuda kooli keskkonna ja õpetajaga. Õppeaasta jooksul toimub meil vähemalt üks ühine koostöökohtumine kooli juhtkonna ja tugimeeskonnaga selleks, et pakkuda kooli minevatele lastele parimat tuge. Hea koostöö näide on meil 2019. aasta kevadest, kui tänu varajasele koostööle kooli, lapsevanemate ja Rajaleidja koolivälise nõustamismeeskonnaga moodustati väikeklass, milles said õppimist alustada 1. klassi minevad lisatuge vajavad lapsed. 2020. aastal aga on meil hea koostöö näide lasteaiast ja kooli tugispetsialistide ning 1. klassi klassijuhataja vahelisest koostööst. Nii loodi meie soovitusel laste toetamiseks 1. klassi rahupesa ning üheskoos arutati läbi, kes võivad vajada kohta rahupesa läheduses.

Tihedat koostööd lasteaia ja kooli vahel ilmestavad ka järgmised näited:

- Kogu lasteaia meeskonnale mõeldud koosolekute ajal on kooli õpetajad tulnud meile rühmadesse lapsi uneajal valvama.
- Kooli käsitööõpetaja juhendamisel on õpilased lasteaia rühmade nukunurkadesse õmmelnud linikuid, patju ja põllesid ning esemeid alati koos õpilastega tulnud ka üle andma.
- Kooli poiste käsitöö tunni raames valmisid lasteaiale kabelauad ning ees on veel ootamas kabeturniir Piilupesa lasteaia lastega, mis sellel kevadel kahjuks eriolukorra tõttu ära jäi.
- Kooli algklasside õpilased on igal aastal tulnud lasteaeda Mardi- või Kadripäeval lasteaia lapsi üllatama.
- Kooli 8. klassi õpilaste loovtöö raames loodi projekt „Loomade varjupaik”, kus ka lasteaia laste pered said loomade varjupaigale vajalikke asju annetada.
- Kool ootab lasteaialapsi publikuks oma algklasside näidenditele.
- Vanemate klasside õpilased on käinud lasteaialastega mängimas ning tegevusi läbi viimas lumepäeval, õpetajate päeval ja kevadel koos lastega õuealal sportinud.

Tihe kokkupuude lisaks Ilmatsalu Põhikoolile on Lepatriinudel veel Ilmatsalu Muusikakooliga, kust lapsed paaril korral aastas erinevate tähtpäevade puhul lasteaia lastele esinemas käivad. Ilmatsalu raamatukokku kutsutakse lasteaia lapsi ettelugemispäeval, mil vanemate klasside õpilased meie lastele lugusid ette loevad. Oleme lasteaia vahvate tegemistega oma kogukonda regulaarselt kursis hoidnud kajastades igakuiselt oma tegemisi kohalikus lehes – Tähtvere Elu.

Lasteaia renoveerimise ja juurdeehituse käigus (2018. aastal) oli planeeritud õuealale rajada terviklik mänguväljak erinevate atraktsioonidega. Seoses haldusreformiga lükkus mänguväljaku rajamine edasi. Seetõttu on üheks 2019. aasta tänuväärsemaks märkamiseks ettevõtte AS LTH-Baas kingitus lasteaia õuealale. Valmis laste füüsilist arengut toetav ronimislinnak 5–7aastastele lastele. Ronila rajamise toetusettepanek tuli samas firmas töötavalt Ilmatsalu Lasteaia Lepatriinu vilistlaselt. [Video Lepatriinude uuest mänguväljakust](#)

Lisaks meie lähedal asuvale kogukonnale – Ilmatsalule, peame oluliseks **koostöö** tegemist ka **Tartu linnaga**. Näiteks võtsime 2019. aasta sügisel osa Tartu Haridusfestivalist, mille raames tuli meie majja kuulama Angela Jakobsoni Oskuste õppe koolitust üle 100 inimese. Enda maja poolt viisime läbi kaks rahupesade töötuba, milles osales kokku 60 inimest. 2020. aastal tutvustas meie sotsiaalpedagoog rahupesasid Tartu Hariduslaadal. Lisaks on meid kutsutud rahupesasid tutvustama Põltsamaa Lasteaed Tõrukesse ja Tartu Lasteaed Naerumaale. Kriisiajal koostas sotsiaalpedagoog juhendi rahupesa loomiseks koju, mida jagasime sotsiaalmeedias. Oleme rõõmsad, et rahupesade vastu on tekkinud suur huvi ja oleme kindlasti ka edaspidi valmis neid huvilistele tutvustama. Huvi on äratanud ka sotsiaalpedagoogi roll lasteaias, nii on meie sotsiaalpedagoog kutsutud 2020/2021. õppeaastal Tartu Ülikooli sotsiaalpedagoogi tudengitele rääkima enda tööst.

Väärtustame üksteiselt õppimist, mistõttu peame oluliseks koostööd ainesektsioonidega. Nii kuuluvad näiteks meie lasteaia HEVKo ja sotsiaalpedagoog enda aineühenduste aktiivgruppi. Kevadel said Tartu linna HEVKo-de ja sotsiaalpedagoogide aineühenduse liikmed tutvuda meie tugimeeskonna, nende tegevuse ja rahupesadega. Eelnevalt oleme saanud loodud ja toimivaid süsteeme tutvustada liikumisõpetajate ja muusikaõpetajate aineühenduste liikmetele. Ilmatsalu Lasteaed Lepatriinu on praktikabaasiks Tartu Ülikoolile, Tartu Tervishoiukõrgkoolile ja Tartu Töötukassale. Meie kvalifitseeritud õpetajad on juhendanud erinevate õppetasemete praktikante. 2020. aasta kevadel paluti ka meie õpetajaid Tartu Ülikooli koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava lõputöid retsenseerima. Üks õpetaja osales lõputööde kaitsmisel retsensendina.

Meie ootused tulevikuks:

1. 2020. aasta kevadel töötajate seas läbiviidud küsitlusest selgus töötajate ootus tutvuda põhjalikumalt kogukonna pakutavate võimalustega. Võtame eesmärgiks edaspidi kord aastas uutele töötajatele kogukonda tutvustada, et näidata milliseid koostöövõimalusi see pakub.
2. Olemasolevate partneritega hea koostöö ja tiheda suhtluse jätkamine ning uute koostööpartnerite leidmine ja hea koostöö ning avatud suhtluse saavutamine. Näiteks soovime meeskonnaga rohkem külastada teisi lasteaedasiid.
3. Soovime edaspidi aktiivselt osa võtta õpetajate aineseksiooni tööst.
4. Jagame partneritega ka edaspidi parimaid praktikaid. Meil on valmisolek tutvustada juhtidele häid juhtimispraktikaid ja avatud ning kaasavat juhtimismudelit.

Kokkuvõtvalt soovime öelda, et väärtuskasvatus on meie lasteaia väga olulisel kohal ning antud töö andis meile hea võimaluse analüüsida, kuidas oleme oma väärtused põiminud lasteaia keskkonda, laste toetamise ning koostöösse erinevate osapooltega. Põhjaliku analüüsi tulemusena oleme teadlikumad parendusvaldkondadest, mida saame lähitulevikus ellu viima hakata. Saime analüüsi kirjutamise käigus juurde mitmeid uusi mõtteid, millest mõned oleme juba antud töö käigus ellu viinud. Näiteks on meil laste toetamiseks koostöös lapsevanemaga juba loodud õue kolm rahupesa ja rahupesade jätkusuutliku kasutamise tagamiseks korraldas sotsiaalpedagoog 2020/2021. õppeaasta alguses uutele õpetajatele rahupesa koolituse. 2020. aasta sügisesse on planeeritud õpetajatele ja õpetaja abidele majasisene koolitus: „Samm-sammult sotsiaalsete oskuste õpetamiseks rühmas.“ TEL-meeskonna juhtimisel on juba kaardistatud kogukonna võimalused ning 2020. aasta sügisesse planeeritud ka Lepatriinu kollektiivi matk lasteaia lähiümbrusega tutvumiseks. Koolieelikud ja noorem sõimerühm panevad käesolevast õppeaastast (2020/2021) veelgi enam rõhku koostööle ja üksteisele sotsiaalsete oskuste õpetamisele. Vanemad lapsed saavad olla suureks eeskujuks ja väikestele kohanemise õpetajateks. Siinkohal saame ka välja tuua, et juba esimene ühine jalutuskäik andis nii väikestele kui suurtele eduelamuse ja positiivse emotsiooni. Näiteks laps, kes eelnevalt keeldus iseseisvalt kõndimast, tegi seda suure sõbra kõrval hea meelega. Alates 2020/2021. õppeaastast planeerivad rühmaõpetajad nädalasse vähemalt ühe õuesõppepäeva. Selles osas

inspiratsiooni saamiseks käisid meile ka juba 2020. aasta septembris oma kogemusi jagamas Lotte lasteaia õpetajad.

Lasteaia peaukse juures oleval stendil on visuaalselt kujutatud meie väärtused ning antud analüüsist inspireeritud 2020/2021. õppeaasta teema: „Ise proovin, teha soovin, kõike loon ja teistest hoolin!”

